

Koncepce národního systému analytické bibliografie

Koncepce byla zpracována v rámci projektu „Analytická bibliografie: koncepce národního systému a příprava vzniku odborného pracoviště v NK ČR“ podpořeného z programu VISK 1 Ministerstva kultury ČR a realizovaného NK ČR v průběhu roku 2017.

Autory textu jsou PhDr. Hanuš Hemola, PhDr. Linda Jansová, Ph.D., a PhDr. Petra Šťastná.

Praha, 15. prosince 2017

Obsah

1 Úvod.....	3
2 SWOT analýza.....	6
2.1 Silné stránky.....	6
2.2 Slabé stránky.....	7
2.3 Příležitosti.....	8
2.4 Hrozby.....	9
3 Prioritní oblasti.....	10
3.1 Dlouhodobě stabilní institucionální zajištění.....	10
3.2 Retrospektivní zpracování.....	15
3.3 Rozšíření sítě spolupracujících institucí a excerpční základny.....	17
3.4 Spolehlivé propojení na plné texty.....	22
3.5 Zlepšení dostupnosti a propagace bibliografie.....	25
4 Stav, kterého bude dosaženo naplněním cílů koncepce.....	28
5 Seznam zdrojů.....	29
Příloha č. 1: Souhrn nákladů nad rámec stávajícího rozpočtu NK ČR.....	33
Příloha č. 2: Tvorba a zpřístupnění databáze ANL (funkční model).....	35
Příloha č. 3: Souhrn priorit a opatření.....	36

1 Úvod

Předkládaná koncepce přímo navazuje na Koncepci rozvoje knihoven ČR na léta 2017–2020¹, konkrétně na prioritní oblast 3. Budování knihovních fondů a informačních zdrojů. Níže jsou uvedeny výňatky z této části koncepce, které přímo pojednávají o potřebném rozvoji centrální analytické bibliografie.

Výchozí situace

„Kooperační systém analytické bibliografie se dlouhodobě potýká s nedostatkem finančních prostředků. Důsledkem je omezené doplňování báze ANL, což ohrožuje plnohodnotné využívání této báze v Centrálním portálu knihoven.“

Opatření

3.10 Systematicky retrospektivně zpracovávat dosud nezpracované knihovní fondy včetně analytického zpracování

Realizací výše uvedených opatření bude směřováno k následujícím cílům:

Zabezpečit a institucionálně ukotvit procesy systému české centrální analytické bibliografie na všech úrovních jakožto jeden z klíčových rešeršních nástrojů vznikajících přímo v prostředí knihoven a sloužících také k propagaci publikačních výstupů české vědy a výzkumu i v českém jazyce

Indikátory úspěšné realizace

Vznik odborného pracoviště pro analytickou bibliografii v Národní knihovně ČR (dále „NK“)

Nárůst počtu českých časopisů podchycených centrální analytickou bibliografií (s excerpcí min. 75 % obsahu) a dostupných v centralizovaném systému

Cílem koncepce národního systému analytické bibliografie je stanovit principy, na kterých bude postavena tvorba centrální analytické bibliografie, a vymezit oblasti, na které se bude zaměřovat činnost nového pracoviště pro analytickou bibliografii v NK ČR.

Termín **centrální analytická bibliografie**² je v předkládané koncepci používán ve smyslu „bibliografie, která soustřeďuje záznamy jednotlivých obsahově kompaktních a formálně oddělených částí dokumentů (např. články z periodik, sborníkové stati a kapitoly knih)

¹ Viz [Koncepce rozvoje].

² Tento termín je vhodnější i s ohledem na očekávané rozšíření záběru stávající databáze ANL – Výběr článků v českých novinách, časopisech a sbornících o další typy analytických jednotek. V koncepci je používán jak v případech, kdy se hovoří o budoucnosti, tak v případech, kdy je pojednáváno o dřívějším nebo současném stavu bibliografie.

zpracovávané v knihovnách a dalších institucích“³. S termínem (byť jej blíže neupřesňuje) pracuje i zmiňovaná Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2017–2020.

Existence a rozvoj centrální analytické bibliografie jsou podstatné z řady důvodů. Za hlavní z nich je možné považovat:

- veřejný zájem (systematicky budovaná bibliografie je veřejnosti dostupná zdarma, přispívá k lepší informovanosti občanů, umožňuje dohledat, co kdo kdy skutečně napsal, a staví tedy hráz demagogii, dále zpřístupňuje vědecké poznání a zejména díky excerptci denního tisku a populárně-naučných časopisů zprostředkovává „ducha doby“);
- aktuálnost (nové poznatky jsou často zveřejňovány prostřednictvím článků);
- archivní role (dostupnost záznamů o člancích starých např. více než dvacet let – ačkoliv je dnes možné využívat i digitalizované dokumenty, plné texty jsou často přístupné pouze omezeně a vyhledávání v nich je komplikované; analytická bibliografie má v tomto ohledu nenahraditelnou roli);
- všeobecnost, celostátnost a regionalita (zahrnutí širokého spektra oblastí lidské činnosti, a to z celostátního i regionálního hlediska).

Koncepce se věnuje analytické bibliografii jako součásti národní bibliografického systému⁴, který navazuje na národní bibliografii a zahrnuje všeobecnou, oborovou a regionální bibliografii.

Národní bibliografie je „[u]niverzální primární bibliografie registrující veškerou národní tiskovou produkci dané země (státu), vymezená jazykově, územně, provenienčně anebo tematicky (obsahově)“⁵.

Všeobecná bibliografie je „[b]ibliografie, která zachycuje dokumenty ze všech oblastí nebo z většího počtu vědních, technických nebo uměleckých oborů“⁶.

Oborová bibliografie je „[b]ibliografie zachycující dokumenty z určitého vědního nebo praktického oboru“⁷.

Regionální bibliografie je „[b]ibliografie zaznamenávající regionální dokumenty“⁸.

Cílem centrální analytické bibliografie je na jednom místě zpřístupňovat vybrané záznamy článků z novin a časopisů, příspěvků ze sborníků a samostatných částí jiných typů dokumentů, které patří do české národní produkce, a tím usnadňovat využívání výše uvedených dokumentů pro vědecko-výzkumné, studijní i jiné účely. Je výběrovou všeobecnou bibliografií a zpřístupňuje

3 Viz [Příprava novely].

4 Termín národní bibliografický systém je v českém prostředí chápán různě, bývá zaměňován s národní bibliografií nebo systémem národní bibliografie. Bylo by proto žádoucí, aby byl přesně vymezen v knihovním zákoně.

5 Viz [Skolek, 2003a].

6 Viz [Skolek, 2003c].

7 Viz [Buřilová, 2003].

8 Viz [Skolek, 2003b].

jednak záznamy vytvořené přímo v Národní knihovně ČR (NK ČR), jednak vybrané množiny záznamů z regionálních a oborových bibliografií, popř. dalších zdrojů. Je zpřístupňována v databázi ANL⁹.

Jak již bylo naznačeno, bibliografie vzniká kooperativním způsobem. Nadále půjde o **centrálně řízenou redigovanou databázi**, nikoliv o databázi shromažďující všechny záznamy z jiných bibliografií nebo množiny těchto záznamů bez přesného vymezení¹⁰. Excerpce, jejíž koordinaci bude zajišťovat pracoviště v NK ČR, bude vycházet z principu, kdy regionální (obvykle krajské) knihovny zpracovávají vybrané tituly vydávané na území daného kraje a oborové knihovny zpracovávají vybrané tituly podle svého zaměření, a to vždy se stanovenou mírou úplnosti excerptce.

Bibliografie bude obsahovat **záznamy analytických jednotek z části vydávané tištěné i online produkce**. Bude vyvíjena snaha o zajištění oborové (tematické) a regionální vyváženosti zdrojových dokumentů tak, aby bibliografie byla s ohledem na české prostředí dostatečně reprezentativní. Koordinací excerptce bude zajištěno, že do bibliografie nebude více institucí přispívat týmiž záznamy a že jednotlivé zdroje budou zpracovány v dostatečné míře úplnosti. Důležitou změnou bude **posunutí dolní časové hranice bibliografie do 19. století**, aby do ní mohly být bez problémů zařazovány i starší záznamy (např. článků z digitalizovaných periodik).

Koncepce je založena na myšlence, že centrální analytická bibliografie bude nadále obsahovat **vysoce kvalitní záznamy**, ale zároveň bude vyvinuta snaha o **automatizaci dílčích činností** souvisejících s její tvorbou a aktualizací. Jinými slovy je třeba nalézt vhodný poměr ručních a automatizovaných činností, který povede ke zrychlení a zefektivnění zpracování záznamů při zachování jejich výsledné vysoké kvality.

Pracoviště v NK ČR bude **garantem centrální analytické bibliografie** a všech klíčových činností, které jsou s ní spojeny. Bude zajišťovat **metodiku, koordinaci i rozvoj bibliografie**; zároveň se samo bude významnou měrou podílet na excerptci zdrojů. Nepočítá se však s tím, že by v blízké budoucnosti zpracovávalo jiné typy dokumentů než novinové a časopisecké články, popř. příspěvky ze sborníků. V případě jiných analytických jednotek bude pracoviště v NK ČR pouze zajišťovat metodickou podporu pro ostatní instituce.

Text koncepce je tvořen dvěma hlavními částmi, jimiž jsou SWOT analýza (kap. 2) a Prioritní oblasti (kap. 3). V koncepci je popsán i funkční model národního systému analytické bibliografie (spolupráce koordinačního pracoviště s dalšími organizacemi i s jinými pracovišti NK ČR, viz kap. 3.3 a 3.4); v grafické podobě (viz příl. č. 2) jsou zachyceny prvky a procesy spojené s tvorbou a zpřístupněním databáze ANL. Do koncepce jsou zahrnuty jednak činnosti, které vykonávalo oddělení analytického popisu, jež v NK ČR fungovalo do roku 2011, jednak nové činnosti, které umožní další rozvoj analytické bibliografie.

---

9 Viz [ANL].

10 Roli agregátora má portál Knihovny.cz, u něhož je počítáno s tím, že zpřístupňuje data z různých zdrojů.

Navržená opatření, jejichž souhrn je zařazen jako příl. č. 3, byla konzultována s řadou odborníků z NK ČR, z institucí podílejících se na tvorbě databáze ANL a z institucí zpracovávajících oborové bibliografie¹¹. Kromě Konceptce rozvoje knihoven ČR na léta 2017–2020 navazuje také na řadu dokumentů vztahujících se k analytické bibliografii¹².

Realizace opatření a úkolů uvedených v koncepci bude zčásti zahájena již v roce 2018. Právě **na rok 2018 podala NK ČR do programu VISK 9/I žádost o dotaci na koordinaci tvorby databáze ANL**. Převezme tak koordinační úlohu, kterou dosud plnila Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové. **V roce 2018 NK ČR ještě (na rozdíl od roku 2019) nebude zajišťovat vlastní excerpci titulů**. Ta bude probíhat jako doposud, tj. prostřednictvím spolupracujících institucí, z nichž ta část, která zajišťuje excerpci titulů původně zpracovávaných v NK ČR, rovněž podá žádost o dotaci do programu VISK 9/I, a ta část, která bude provádět excerpci v rámci tradičního kooperačního systému, ji bude provádět bez dotační podpory z programu VISK 9/I. V rámci projektu by se v NK ČR měly uskutečnit další přípravné kroky vedoucí ke vzniku koordinačního pracoviště v NK ČR (tyto kroky jsou v kap. 3 přiřazeny k roku 2018).¹³ **Samotné pracoviště by mělo plnohodnotně fungovat od roku 2019. Nutným předpokladem je poskytnutí potřebných finančních prostředků ze strany Ministerstva kultury ČR**. Jejich výše dosahuje **7 903 206 Kč ročně** (rozpis je uveden u jednotlivých prioritních oblastí, podrobnosti pak v příl. č. 1).

2 SWOT analýza

2.1 Silné stránky

Silnými stránkami centrální analytické bibliografie jsou:

- dlouhá historie tvorby bibliografie (od počátku 90. let 20. století je vytvářena v elektronické podobě, přičemž navazuje na dříve vydávanou tištěnou bibliografii Články v českých časopisech, resp. České časopisy¹⁴);
- různorodost excerpovaných titulů z hlediska typu zdrojových dokumentů (od denního tisku přes populárně-naučné tituly až po tituly odborné), původu (celostátní i regionální dokumenty) i nosiče (tištěné i elektronické dokumenty);
- vysoký počet spolupracujících institucí (k roku 2017 přes 20 institucí);

---

11 Jednalo se o ústní konzultace, o vyplnění dotazníku zaměřeného na databázi ANL a analytické zpracování v institucích mimo NK ČR, o účast na semináři věnovaném připravované koncepci (uskutečnil se 23. října 2017 v NK ČR) a v připomínkovém řízení ke koncepci.

12 Přímo ve vztahu ke koncepčním záležitostem se jedná především o [Konceptce analytické bibliografie], [Doporučení pracovní skupiny], [Stanovisko pracovní skupiny] a další dokumenty [Sdružení knihoven, 2017], [Horčáková, 2011], [Kádnerová, 2011], [Mika, 2015] a [Schwarz, 2015], ve vztahu k metodikám tvorby bibliografie pak především o [Novotná, 2011] a [Malínek, 2015].

13 V souvislosti s těmito změnami bude rovněž třeba přehodnotit zaměření programu VISK 9/I pro rok 2019 a následující roky.

14 Viz [Bibliografický katalog ČSR. České časopisy], [Bibliografický katalog ČSR. Články v českých časopisech], [Bibliografický katalog ČSSR. Články v českých časopisech] a [Bibliografický katalog ČSFR. Články v českých časopisech].

- relativně vysoká užívanost (od roku 2013 v průměru přes 51 000 přístupů ročně¹⁵);
- dostupnost online zdarma pro kohokoliv (na rozdíl od komerčních bibliografických a citačních databází, jejichž dostupnost závisí na předplatném);
- existence základních standardů pro tvorbu a dodávání dat¹⁶;
- silná uživatelská základna mezi knihovníky, především rešeršéry a referenčními knihovníky v NK ČR a v krajských a městských knihovnách (užívanost dokládá průzkum z roku 2015¹⁷);
- zdroj dat pro oborové bibliografie (např. Geobibline či Bibliographia medica Čechoslovaca) a následné využití ve vědě a výzkumu;
- začlenění do portálu Knihovny.cz.

2.2 Slabé stránky

Slabými stránkami centrální analytické bibliografie jsou:

- nedostatečné právně-institucionální ukotvení bibliografie¹⁸ (ta není v knihovním zákoně¹⁹, resp. ve statutu NK ČR²⁰ výslovně zmíněna);
- neexistence pracoviště, které by se provozem a rozvojem bibliografie zabývalo systematicky a komplexně;
- nedostatečné metodické vedení ze strany NK ČR, po kterém přitom existuje silná poptávka;
- nestabilní finanční zajištění (závislost na dotacích);
- obtížná dostupnost aktuálních údajů o excerpovaných zdrojích, o bibliografii jako takové, o používaných pravidlech a metodikách;
- nedostatečně systematické pokrytí sborníků;
- dostupnost volně online pouze od 90. let do současnosti (starší vrstvy bibliografie takto dostupné nejsou);
- časové omezení (např. nepřijímání záznamů z 19. století)²¹;

15 Využívanost je poměrně vysoká, byť v posledních letech – vzhledem k nedostatečnému objemu nově přidávaných záznamů – došlo k mírnému poklesu počtu přístupů.

16 Požadavky na minimální a doporučený záznam jsou k dispozici v sekci Standardy pro Souborný katalog ČR [Národní knihovna, 2017b].

17 Viz [Mikulecká, 2017, s. 112–113].

18 To se negativně odráží nejenom v NK ČR, ale také v dalších institucích, které spolupracují na tvorbě centrální analytické bibliografie, ale v nichž mnohdy v posledních letech došlo ke snížení úvazků alokovaných pro tuto činnost. V knihovním zákoně by mohlo být i výslovně uvedeno, že na tvorbě centrální analytické bibliografie spolupracují i ostatní knihovny, především knihovny krajské a specializované.

19 Viz znění zákona [Česko, 2014].

20 Viz znění statutu, resp. zřizovací listiny [Česko. Ministerstvo kultury, 2011].

21 Některé oborové bibliografie přitom v úplnosti zpracovávají i časopisy, které začaly vycházet již v 19. století. Tyto záznamy by mohly být začleněny i do centrální analytické bibliografie.

- nedostupnost podrobnějších údajů o očekáváních a potřebách cílové skupiny (širší odborné veřejnosti) ve vztahu k bibliografii;
- nedostatečná propagace bibliografie u cílové skupiny;
- nedostatečná redakce bibliografie (mj. čištění rejstříků, opravování a doplňování záznamů);
- nízká frekvence doplňování záznamů z nově vycházejících publikací a z toho plynoucí nedostatečná aktuálnost dat;
- existence bariér pro spolupráci s novými subjekty – nemožnost přispívat do bibliografie při nesplnění všech požadavků (pravidel), např. bez přidávání znaků Mezinárodního desetinného třídění (MDT), Konspektu nebo věcného tématu²²;
- nedostatečný počet záznamů propojených na plné texty (odkazy na plné texty nejsou zdaleka přidány ke všem záznamům, u nichž je plný text k dispozici).

2.3 Příležitosti

Příležitostmi pro centrální analytickou bibliografii jsou:

- rozšíření excerpční základny jak o odborné (vědecké) časopisy zařazené do významných databází a seznamů²³, tak o vybrané populárně-naučné tituly a celostátní denní tisk²⁴;
- retrospektivní zpracování a propojení s digitalizovanými dokumenty (tvorba metadat v návaznosti na digitalizaci periodik);
- propojení článků se zdrojovými dokumenty (nejobvykleji tituly periodik) a jejich částmi (ročníky, čísla apod.) tak, aby uživatel mohl na jedno kliknutí přímo získat seznam článků v daném čísle, čísel v daném ročníku a ročníků náležejících k danému zdrojovému dokumentu²⁵;
- propojení tištěných a online verzí zdrojových dokumentů tak, aby uživatel měl údaje o tištěné i online verzi dostupné zároveň (možným řešením je společný záznam pro obě verze zdrojového dokumentu²⁶); záznamy ročníků a čísel (propojení s digitalizovanými dokumenty prostřednictvím identifikátorů UUID, využití České digitální knihovny²⁷);
- importy záznamů vzniklých při digitalizaci (využití exportů z Krameria)²⁸;

22 K zachování vysoké kvality bibliografie je však třeba zajistit, aby ve výsledné podobě záznamů údaje věcného popisu nechyběly.

23 Především se jedná o Web of Science, Scopus, ERIH (European Reference Index for the Humanities and Social Sciences) a o Seznam recenzovaných neimpaktovaných časopisů (periodik) vydávaných v České republice.

24 K roku 2017 se jedná o pět titulů (s regionálními mutacemi) vhodných ke zpracování: Lidové noviny, Právo, Mladá fronta Dnes, Hospodářské noviny a Deník.

25 K propojení může být zváženo mj. využití pole LKR.

26 V záznamech článků je možné uvádět dva výskyty pole 773 (jeden pro tištěnou, jeden pro online verzi, přičemž u každého výskytu může v podpoli x být příslušné ISSN).

27 Viz [Česká digitální knihovna].

28 Viz [Národní knihovna, 2015a].

- zlepšení nalezitelnosti záznamů (pokud možno obohacených o odkazy na plné texty dokumentů) prostřednictvím vyhledávačů typu Google a dalších webových služeb;
- zpřístupnění databáze v podobě propojených dat;
- využívání dalších zdrojů dat, a to včetně těch, které by vyžadovaly úpravu dat tak, aby tato data odpovídala požadovanému rozsahu a způsobu zápisu (úprava dat by mohla být alespoň zčásti automatizována);
- zvýšení automatizace dílčích činností vztahujících se k tvorbě bibliografie, ne však např. automatizované přebírání dat ze zdrojů s jinými pravidly popisu, formáty dat apod. bez dalších úprav (to by vedlo k nežádoucímu snížení kvality bibliografie);
- vyšší pokrytí zdrojů vydávaných pouze v elektronické podobě (těch vychází stále více, řada vydavatelů upouští od souběžného vydávání tištěné a online verze periodik a vydávají pouze online verzi, případně nově vznikají tituly pouze v elektronické podobě)²⁹;
- využití Webarchivu³⁰ jako záložního zdroje plných textů příspěvků online zdrojů;
- přidávání identifikátorů uváděných v člancích do záznamů (např. identifikátoru DOI);
- přidávání záznamů popisujících části dokumentů jiných (zatím nezařazovaných) typů (např. kapitol z kolektivních monografií, klasických monografií, map z atlasů či vedut z map);
- intenzivnější přidávání odkazů na digitalizované zdroje, z nichž alespoň část by mohla být na základě seznamu děl na trhu nedostupných (§ 97f autorského zákona³¹) relativně brzy volně přístupná;
- spolupráce s dalšími projekty (např. s Wikipedií);
- spolupráce s odborníky na digitalizaci, kteří se zaměřují na oblast metadat a stanovují pravidla pro tuto oblast;
- spolupráce i s institucemi, které příslušná periodika přímo neodebírají (předmětem spolupráce mohou být periodika dostupná online včetně volně dostupných digitalizovaných periodik);
- rozvoj vzdělávacích aktivit (včetně např. vytvoření e-learningového kurzu pro bibliografy);
- zvýšení využitelnosti, a tedy i nákladové efektivity bibliografie.

2.4 Hrozby

Hrozbami pro centrální analytickou bibliografii jsou:

²⁹ Nemělo by se upouštět od excerptce již zpracovávaných titulů v případě, že tyto tituly nejsou nadále vydávány v tištěné podobě, ale vycházejí pouze online.

³⁰ Viz [Webarchiv].

³¹ Viz [Česko, 2000, aktuální znění].

- dlouhodobě nestabilní finanční a personální zajištění;
- pokles zájmu o využívání analytické bibliografie bez oborového zaměření;
- technologické a jiné změny vnějšího prostředí, na které bibliografie nebude umět patřičně a včas reagovat;
- neochota ke spolupráci ze strany institucí vytvářejících oborové bibliografie a dalších potenciálních nových partnerů;
- nezprovoznění registru děl nedostupných na trhu, a tedy nemožnost zpřístupnit značnou část digitalizovaných dokumentů.

3 Prioritní oblasti

Členění této části koncepce z praktických důvodů do značné míry kopíruje strukturu Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2017–2020³². Konkrétní opatření, případně i úkoly jsou uspořádány podle prioritních oblastí, jimiž jsou:

- dlouhodobě stabilní institucionální zajištění;
- retrospektivní zpracování;
- rozšíření sítě spolupracujících institucí a excerpční základny;
- spolehlivé propojení na plné texty;
- zlepšení dostupnosti a propagace bibliografie.

3.1 Dlouhodobě stabilní institucionální zajištění

Výchozí situace

Tvorba centrální analytické bibliografie není po zrušení původního pracoviště v NK ČR, ke kterému došlo v roce 2011, stabilně institucionálně ukotvena. Koordinaci excerpce titulů převzala Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, databázi ANL, v níž jsou záznamy uloženy, spravuje NK ČR. Excerpce zdrojů, které před svým zánikem zajišťovalo původní pracoviště v NK ČR, se nepodařilo v úplnosti zajistit, byť na bibliografii spolupracuje řada institucí. Navíc zpracování záznamů jinými institucemi je v tomto případě financováno z dotací (se spoluúčastí instituce³³). Pokus o nahrazení původní databáze projektem ANL+, který byl díky dotaci z programu VISK 9/I realizován v roce 2012 a byl založen na náhradě lidské práce hromadným přebíráním různě kvalitních dat z různých zdrojů, nepřinesl očekávané výsledky a jeho provoz byl ukončen. V roce 2013 byl v rámci pilotního programu ANLretro financovaného z programu VISK 7 ověřován možný způsob analytického zpracování digitalizovaných periodik. Provedené testování však kromě nezanedbatelných výhod ukázalo i řadu slabin navrhovaného řešení.

Současné problémy vyplývají z toho, **že centrální analytická bibliografie není pokládána za nedílnou součást národního bibliografického systému**, jak by tomu správně mělo být (viz

³² Viz [Koncepce rozvoje].

³³ Viz blíže [VISK 9/I].

příklady ze zahraničí³⁴ a také dřívější praxe u nás³⁵). Část odborníků se domnívá, že by centrální analytická bibliografie měla být přímo součástí národní bibliografie.

Opatření

Realizace následujících opatření (i opatření uvedených v dalších částech předkládané koncepce) **je podmíněna zajištěním potřebných finančních prostředků** – navýšením příspěvku zřizovatele na činnost, včetně navýšení o potřebná systemizovaná místa. Bez nich opatření nelze uskutečnit. Opatření jsou řazena chronologicky vzestupně, stejný způsob řazení je uplatněn i u úkolů. Opatření i úkoly, které mají být plněny průběžně, jsou uváděny na závěr.

Opatření	Úkol	Rok plnění	Náklady nad rámec běžného rozpočtu NK ČR
vytvořit ústřední pracoviště v NK ČR	zpracovat podrobné kompetenční profily a popisy pracovních pozic	2018	–
	zpracovat popis pracoviště jako součásti organizačního řádu	2018	–
	zahájit vlastní činnost pracoviště	2019	–
personálně zabezpečit činnost tohoto pracoviště	vypsát výběrová řízení na jednotlivé pracovní pozice	2018	–
	přijmout kvalifikované pracovníky s odpovídajícími znalostmi a dovednostmi	2019	–
	zaškolit nově přijaté pracovníky	2019	–
	zajišťovat vzdělávání pracovníků umožňující další rozvoj pracoviště a jeho výstupů	průběžně	50 000 Kč/rok
zajistit prostředky na mzdové náklady ³⁶	požádat Ministerstvo kultury ČR o navýšení rozpočtu pro optimální variantu realizace pracoviště v rozsahu 14 úvazků	2018	7 511 508 Kč/rok ³⁷
zajistit prostředky na režijní náklady	požádat Ministerstvo kultury ČR o navýšení rozpočtu pro optimální	2018	191 698 Kč/rok

34 Z evropských zemí uvedených v přehledu národních bibliografií [Mezinárodní federace, 2016] mají do národní bibliografie záznamy článků výslovně zařazených Chorvatsko, Dánsko, Litva, Lotyšsko, Makedonie, Norsko, Polsko, Srbsko a Slovinsko.

35 Edice Články v českých časopisech byla součástí Bibliografického katalogu ČSR, resp. ČSSR a ČSFR. Také samotná databáze ANL byla zpočátku prezentována jako součást národní bibliografie, viz např. [Anděrová, 1993].

36 Pracovní kapacity z původního oddělení analytického zpracování zrušeného v roce 2011 byly převedeny na činnosti související s rozvojem masivní digitalizace a s projektem Národní digitální knihovna. Tyto činnosti stále trvají.

37 Částka odpovídá tarifu v desátém stupni a jsou do ní začleněny i příplatky (za vedení, osobní ohodnocení) a odvody (včetně fondu kulturních a sociálních potřeb). Výpočet je aktuální k prosinci 2017.

Opatření	Úkol	Rok plnění	Náklady nad rámec běžného rozpočtu NK ČR
	variantu realizace pracoviště v rozsahu 14 úvazků		
předplácet zpracovávané tituly novin		průběžně	50 000 Kč/rok
začlenit rozvoj centrální analytické bibliografie do strategie NK ČR		2018	–
prosadit výslovné uvedení centrální analytické bibliografie jako součásti národního bibliografického systému v knihovním zákoně		2020	–

Komentář k opatřením

Je žádoucí, aby pracoviště bylo personálně obsazeno tak, aby mohlo zajišťovat **jak koordinačně-metodickou činnost, tak vlastní zpracování části titulů**. To je důležité kvůli doplnění výpadku excerptce způsobeného zánikem pracoviště pro analytické zpracování v NK ČR v roce 2011 a také kvůli tomu, aby pracoviště disponovalo přímou zkušeností se zpracováváním záznamů. Jedině tak lze zajistit efektivní vykonávání metodické činnosti.

Při výběru pracovníků je nutné klást důraz na jejich **dostatečnou kvalifikovanost**. Bibliografická práce je intelektuálně náročná (souvisí to i s mnohdy komplikovanou povahou periodik, u kterých dochází ke změnám v čase, uplatnění různých obchodních modelů apod.); předkládaná koncepce navíc počítá s řadou činností nad rámec běžné bibliografické práce.

S ohledem na zajištění vysokého pracovního výkonu bude žádoucí, aby jednotliví pracovníci měli určitou činnost jako hlavní (např. zpracování aktuální produkce denního tisku), ale doplňkově se věnovali i jiným činnostem (např. zpracování jiných zdrojových dokumentů nebo redakci záznamů).

Součástí týmu bude i **programátor** (na částečný úvazek), který bude zajišťovat softwarovou podporu pro hromadné úpravy a doplňování dat, provádět jejich analýzu a připravovat podklady pro další rozvoj bibliografie.

Personální obsazení počítá se čtrnácti úvazky rozloženými následovně:

Hlavní činnosti	Počet úvazků
vedení pracoviště	1,0
metodická činnost, koordinace spolupráce, komunikace se spolupracujícími institucemi, propagace	1,5

Hlavní činnosti	Počet úvazků
zpracování aktuální produkce odborných a populárně-naučných titulů	4,0
zpracování aktuální produkce denního tisku	4,0
zpracování starších (především digitalizovaných) periodik	3,0
softwarová podpora, analýzy dat	0,5
celkem	14,0

Pracoviště o této kapacitě by mělo být ročně schopno zajistit **vznik minimálně 40 tisíc záznamů**³⁸. Tento počet vychází z obvykle uváděné průměrné půlhodiny na vytvoření úplného záznamu (jmenného i věcného popisu včetně propojení záznamu na příslušné autoritní záznamy, popř. vytvoření minimálního návrhu na nový autoritní záznam³⁹) a z průměrného počtu 215 pracovních dní za rok⁴⁰. Praxe Národní lékařské knihovny ukazuje, že při přebírání dat z externích zdrojů a jejich doplnění (propojení na autoritní záznamy apod.) dochází ke zrychlení zpracování⁴¹. Zkušenosti z Knihovny AV ČR, v. v. i., naopak dokládají, že v některých případech je rychlejší vytvořit nový záznam než upravovat záznam převzatý⁴². Obecně však lze shrnout, že budou-li kvalitní data zvenčí využita i při tvorbě analytické bibliografie, lze očekávat, že skutečný počet zpracovaných záznamů bude vyšší.

Jedním z vedlejších, nicméně podstatných přínosů pracoviště bude i usnadnění tvorby a aktualizace národních (personálních, korporativních i věcných) autorit (např. aktualizace životních dat osobností či zachycení nových témat z denního tisku, ale i např. z odborných časopisů).⁴³

Pracoviště v NK ČR by mělo především:

38 Pracoviště zajistí zpracování titulů, které je v současné době částečně hrazeno z programu VISK 9/I. V případě regionálních mutací celostátních deníků se počítá se spoluprací krajských knihoven (NK ČR bude zpracovávat pražské mutace deníků). Výhledově by pracoviště mělo zajistit zpracování mezery v excerpci vzniklé po zrušení pracoviště v NK ČR v roce 2011.

39 Praktické zkušenosti dokládají, že postup, kdy je při neexistenci autoritního záznamu přímo vytvořen jeho návrh (a v bibliografickém záznamu je tedy uveden jeho identifikátor), je oproti variantě, kdy k propojení v okamžiku tvorby bibliografického záznamu nedojde, výrazně časově úspornější.

40 Průměrný počet pracovních dní za rok vychází z údajů za Oddělení jmenného zpracování NK ČR za celý rok 2016 a prvních osm měsíců roku 2017. Od počtu všech pracovních dní jsou odečteny počty pracovních dní, po které se zaměstnanci z jakýchkoliv důvodů (od dovolené přes indispoziční, studijní či neplacená volna, nemoci a ošetřování člena rodiny až po osobní překážky v práci a překážky v práci na straně zaměstnavatele) nemohli věnovat pracovním činnostem.

41 Viz [Maixnerová, 2017].

42 Viz [Šlapáková, 2014, kap. 6].

43 V souvislosti s retrospektivním zpracováním deníků bude rovněž vhodné zvážit úpravu stávající metodiky zpracování jmenných autorit. V denících se často vyskytují šifry autorů, slovníky šifer jsou však zpracovány jenom pro některé obory a dešifrace může být obtížná. Bude také vhodné stanovit, v kterých případech by měl být založen nový autoritní záznam (musejí být k dispozici relevantní data, může se jednat např. o založení záznamu až např. po pátém výskytu daného jména). Bude rovněž přínosné navázat na výsledky projektu INTERPI [Národní knihovna, 2015b].

- plnit koordinační a metodickou úlohu⁴⁴ pro všechny instituce zapojené do tvorby národní analytické bibliografie (včetně tvorby a průběžné aktualizace metodické příručky⁴⁵);
- zajišťovat zpracování aktuálně vycházejících vybraných titulů odborných a populárně-naučných časopisů a denního tisku;
- zajišťovat analytické zpracování vybraných sborníků⁴⁶;
- zajišťovat retrospektivní zpracování vybraných (především digitalizovaných a často žádaných) titulů;
- sledovat novinky v oblasti zpracování bibliografií, publikování, informačních a komunikačních technologií a podle potřeby i v dalších oblastech, a to v českém prostředí i v zahraničí;
- podporovat výzkum v oblasti analytické bibliografie ve spolupráci s vysokoškolskými a akademickými pracovišti⁴⁷;
- aktivně spolupracovat s dalšími útvary NK ČR a se subjekty působícími mimo NK ČR (jiné knihovny, vydavatelé periodik atd.);
- aktivně propagovat bibliografii, průběžně analyzovat její využívanost a získávat zpětnou vazbu od uživatelů;
- pořádat pravidelné i jednorázové vzdělávací akce (školení, semináře apod.) pro knihovníky (bibliografy), uživatele, vydavatele a další zainteresované strany a dále vytvářet a rozvíjet

44 Měl by být kladen důraz na koordinaci zpracování titulů, aby nedocházelo k zaslání stejných záznamů z více institucí. Přestože jsou již nyní v bázi uplatněny deduplikační mechanismy, nejsou ve všech případech spolehlivé. Nutným předpokladem je dostatečná včasnost a kvalita zpracování záznamů ze strany určených zpracovatelských institucí. Pokud by nadále docházelo k duplicitnímu zaslání záznamů, měl by v případě, že zdrojový dokument dosud není zařazen do excerpční základny, být upřednostněn kvalitnější záznam (kvalita může být zjištěna např. pomocí vah); v případě, že zdrojový dokument zpracovává určená instituce, by měla být dána přednost záznamu z určené instituce. Za účelem usnadnění procesu schvalování nových zdrojových dokumentů by měl vzniknout online formulář. Pracoviště by mělo vyvinout úsilí směřující k tomu, aby měly záznamy nejprve status návrhu a finálním záznamem by se měly stát až po schválení pracovištěm NK ČR (tedy obdobně, jako je tomu u autoritních záznamů). V tomto případě by mohlo být uvažováno i o rozšíření systému identifikátorů ČČNB o analytické jednotky.

45 Příručka by měla vycházet ze stávající metodiky, která byla naposledy aktualizována v roce 2011. Stávající metodika v řadě případů připouští alternativní řešení. Je navíc vypracována zejména s ohledem na excerpci soudobých periodik a nepostihuje některé problémy spojené s retrospektivní excerpací, popř. problémy specifických komunikačních okruhů (internet, exil, samizdat). Nová příručka by měla být průběžně aktualizována a měly by být jednoznačně uváděny údaje o jednotlivých verzích a změnách v nich. Měla by obsahovat pravidla a doporučení týkající se dosud zpracovávaných analytických jednotek (především článků); postupně by měla být začleňována i doporučení týkající se dalších typů analytických jednotek. Chybět by neměly ani pasáže věnované věcnému zpracování, ale také příjmu a redakci záznamů s popisem deduplikačních a opravných mechanismů na vstupu do databáze ANL. Je rovněž nezbytné zajistit soulad stanovených pravidel a doporučení s metodikami používanými při popisu digitalizovaných dokumentů, popř. úpravu a zpřesnění metodik používaných při tvorbě metadat u digitalizovaných dokumentů, a to mj. za účelem snazšího propojování záznamů s plnými texty prostřednictvím údajů z pole 773 (především z podpolí g a q). Příručka by měla obsahovat i doporučení týkající se začleňování abstraktů (obvykle časopiseckých článků) do záznamů. Měla by také obsahovat přesné instrukce, jak by se mělo postupovat při zpracování titulů s tištěnou i online verzí a které typy odkazů na plný text upřednostňovat.

46 Sborníků vychází celá řada, měly by být vybírány především ty nejdůležitější (např. sborníky zařazené do databází Web of Science či Scopus nebo sborníky, které nejsou do těchto databází zařazeny, ale jsou v příslušných oborech – např. v humanitních vědách – hojně využívány a po odborné stránce vysoce hodnoceny). K identifikaci sborníků vhodných k excerpaci by mohla být využita i citační analýza prováděná na vzorcích dat (díky ní by bylo možné identifikovat i sborníky jinými cestami obtížně podchytilitelné). Užitečným vodítkem mohou být i vědecké publikace, jejichž záznamy jsou zařazeny do Rejstříku informací o výsledcích (RIV) [Informační systém].

47 Může se jednat např. o podporu výuky zaměřené na analytickou bibliografii či o zadávání vysokoškolských kvalifikačních prací.

prostředky pro komunikaci informací a výměnu zkušeností v oblasti analytické bibliografie (např. v podobě specializované elektronické konference);

- poskytovat konzultace spolupracujícím institucím a podle potřeby i dalším subjektům.

Návrh představuje optimální rozsah personálního obsazení pracoviště. Mohou být zváženy i méně finančně náročné varianty – o jeden úvazek méně na zpracování záznamů článků z digitalizovaných periodik (střední varianta), popř. o dva úvazky méně v téže oblasti (minimální varianta). V případě volby střední nebo minimální varianty však nebude pracoviště moci plnohodnotně realizovat opatření sloužící k naplnění priorit uvedených v této koncepci.

Přestože je NK ČR příjemcem povinného výtisku, bude žádoucí předplácet vlastní exempláře titulů novin, které budou předmětem analytického zpracování. Tím bude zajištěna jak včasnost analytického zpracování, tak uchování novin získaných na základě práva povinného výtisku v nejlepším možném stavu.

Cíle a indikátory úspěšné realizace

Realizací výše uvedených opatření bude směřováno k následujícím cílům:

- institucionální ukotvení procesů systému analytické bibliografie jako nedílné součásti národního bibliografického systému;
- zvýšení využitelnosti zdrojových dokumentů pro vědecko-výzkumné, studijní i jiné účely.

Indikátory úspěšné realizace budou:

- vznik dobře personálně a finančně zabezpečeného ústředního pracoviště v NK ČR;
- výslovné uvedení analytické bibliografie v knihovním zákoně;
- začlenění rozvoje analytické bibliografie do statutu a strategie NK ČR;
- vytvoření metodiky analytické bibliografie;
- celostátní koordinace analytické bibliografie.

3.2 Retrospektivní zpracování

Výchozí situace

V posledních deseti až dvaceti letech byly investovány nemalé finanční prostředky do digitalizačních projektů. **Většina digitalizovaných periodik** (ani jiných digitalizovaných dokumentů) **však není podrobně analyticky zpracována**. Obvykle jsou k dispozici údaje o periodiku, ročníku, čísle a stránce, údaje o článcích však chybí.⁴⁸ Pro vyhledávání mohou

⁴⁸ V poslední době se zvyšuje počet institucí, které digitalizovaná periodika analyticky zpracovávají – jedná se např. o Knihovnu AV ČR, v. v. i., Studijní a vědeckou knihovnu Plzeňského kraje, Moravskou zemskou knihovnu, Vojenský historický ústav či Národní filmový archiv. Knihovna AV ČR, v. v. i., ke zpracování používá systém ProArc [Uživatelská dokumentace ProArc].

uživatelé využít pouze ne vždy spolehlivé plné texty získané optickým rozpoznáváním znaků (optical character recognition, OCR). Navíc většina digitalizovaného obsahu není volně dostupná prostřednictvím internetu. To – nejsou-li periodika či jiné dokumenty v digitální knihovně zpracovány analyticky – pro uživatele ve výsledku znamená, že může jen velmi těžko zjistit, zda je pro něj daný dokument potenciálně přínosný či nikoliv, popř. ani relevantní dokument z důvodu absence základních metadat není možné dohledat. Existují **rezervy ve spolupráci odborníků v oblasti bibliografie (katalogizace) s odborníky na digitalizaci**.

Oborové bibliografie obvykle volně zpřístupňují i záznamy pořízené v době, kdy bibliografie vycházely v tištěné podobě nebo měly podobu lístkové kartotéky. Zpřístupnění je realizováno různě – někdy se jedná o skeny, někdy jsou záznamy přepisovány do strukturované podoby (nyní obvykle do formátu MARC 21), aby s nimi mohli uživatelé snadněji pracovat. Centrální analytická bibliografie v tomto směru výrazně zaostává, přestože její počátky lze klást do první poloviny 50. let 20. století. **Tištěná bibliografie byla zdigitalizována, je však dosud dostupná pouze na místě samém**, tedy ve fyzickém prostoru knihovny, což je pro uživatele značně omezující.

Opatření

Opatření	Úkol	Rok plnění	Náklady nad rámec běžného rozpočtu NK ČR
zpřístupnit starší analytické bibliografie	volně zpřístupnit již zdigitalizované ročníky Článků v českých časopisech	2018	–
ve spolupráci s odborníky na digitalizaci stanovit a písemně zachytit přesné postupy pro vytváření bibliografických záznamů dosud bibliograficky nezpracovaných digitalizovaných periodik		2019	–
vytvořit plán retrospektivního zpracování		2019	–
zahájit vlastní retrospektivní zpracování		2019	–
umožnit propojení záznamů v bibliografii s čísly, ročníky a roky periodik		2019	–
zpřístupňovat bibliografické záznamy jak v databázi ANL, tak v digitální knihovně		průběžně	–

Komentář k opatřením

V případě postupů pro analytické zpracování periodik je třeba vycházet ze standardu pro Národní digitální knihovnu⁴⁹, který stanovuje požadavky na strukturu metadat.

Při zpracovávání digitalizovaných titulů se jako nejvhodnější jeví začít těmi tituly, které jsou již nyní **volně dostupné prostřednictvím internetu**, případně u kterých lze očekávat jejich brzké zpřístupnění v souvislosti s novelou autorského zákona, a tituly, které si uživatelé knihoven

⁴⁹ Viz [Národní knihovna, 2015a].

nejčastěji půjčují. Je žádoucí, aby pro retrospektivní zpracování byl stanoven určitý plán (tj. aby neprobíhalo nahodile) a aby byla u titulů – stejně jako u aktuální produkce – stanovena i míra excerptce.⁵⁰

V rámci retrospektivního zpracování je možné otestovat využitelnost softwarových nástrojů pro automatické získávání základních údajů o článcích a také starších digitalizovaných bibliografií. Přinejmenším finalizace záznamu by však s důrazem na jeho kvalitu měla probíhat s dokumentem v ruce (původní tištěný dokument může být zastoupen jeho digitální kopií).

Pokud se týká zpřístupňování bibliografických záznamů nejen v databázi ANL, ale i v digitální knihovně, je třeba počítat s tím, že software Kramerius zatím není uzpůsoben na plnohodnotnou práci s metadaty o článcích.

Cíle a indikátory úspěšné realizace

Realizací výše uvedených opatření bude směřováno k následujícím cílům:

- usnadnění práce s digitalizovanými periodiky;
- zvýšení využívanosti digitalizovaných periodik (mj. i v oblasti vědy a výzkumu).

Indikátory úspěšné realizace budou:

- volné zpřístupnění starší analytické bibliografie;
- zvýšení počtu analyticky zpracovaných periodik v digitální knihovně NK ČR.

3.3 Rozšíření sítě spolupracujících institucí a excerptční základny

Výchozí situace

Aktuálně na analytické bibliografii spolupracuje přes 20 institucí⁵¹. Jejich počet však s ohledem na **objem vydávaných dokumentů** není dostatečný – řada titulů, které by měly být součástí analytické bibliografie, zatím na své zpracování čeká. Navíc původní excerptční základna zpracovávaná v NK ČR (cca 240 titulů časopisů) byla v rámci rozdělení mezi knihovny zapojené do programu VISK 9/I pokryta jen částečně. V průběhu doby došlo také ke změnám kvůli ukončení vydávání některých titulů.

V **Souborném katalogu ČR**⁵² (v bázi obsahující Seriály⁵³), jenž je zaměřen na tištěnou produkci, je v současné době zařazeno téměř 4 800 titulů, které splňují kritéria na začlenění do analytické bibliografie⁵⁴. Ne všechny z těchto titulů však aktuálně vycházejí. U téměř 2 200 titulů je uveden

50 Bude třeba také nastavit postupy pro řešení případů, kdy budou zjištěny chyby vzniklé při digitalizaci (např. nesprávné označení ročníků, chybějící čísla apod.).

51 Viz blíže seznam institucí na webu Souborného katalogu ČR [Národní knihovna, 2016]. Záznamy do databáze ANL přispívají jenom instituce mimo NK ČR, ale také Knihovna knihovnické literatury, tedy organizační složka NK ČR.

52 Viz [SKC].

53 Viz [SKC – Seriály].

54 V dosud aktuálním seznamu kategorií zpracovávaných titulů a úplnosti jejich zpracování jsou stanoveny čtyři základní kategorie (seriály vydávané AV ČR a vysokými školami v ČR, seriály vydávané ostatními institucemi v ČR, noviny a kulturně-politické časopisy a populárně-naučné časopisy). U jednotlivých kategorií se liší míra excerptce – od excerptce v úplnosti nebo téměř v úplnosti až po výběrovou excerptci, která může dosáhnout 25 % i méně obsahu) [ANDĚROVÁ, 2009].

údaj o excerpci v ANL⁵⁵ nebo v některé z oborových bibliografií. Některé z tematických oblastí jsou pokryty velmi dobře, jiné naopak spíše nedostatečně.

Určitou představu o objemu aktuálně vydávané produkce lze získat na základě údajů z **české databáze ISSN**, do které jsou zařazeny záznamy pokračujících zdrojů s identifikátorem ISSN. V ní bylo na konci října 2017 zařazeno 2 983 aktuálně vydávaných tištěných pokračujících zdrojů (z toho se v 2 627 případech jednalo o periodika) a 1 264 aktuálně vydávaných elektronických pokračujících zdrojů (z toho se v 710 případech jednalo o periodika)⁵⁶. Ne všechny zdroje uvedené v české databázi ISSN ovšem splňují kritéria pro začlenění do analytické bibliografie.

V citačních databázích **Web of Science** a **Scopus** a v rejstříku **ERIH Plus** a **Seznamu recenzovaných neimpaktovaných časopisů (periodik) vydávaných v České republice**⁵⁷ je v současné době zařazeno necelých 800 titulů bohemikální povahy (v případě existence tištěné a online verze časopisu je časopis započítán pouze jednou). Přibližně polovina z nich není v analytické bibliografii dosud zahrnuta⁵⁸.

Některé tituly jsou sice indexovány komerčními službami, to s sebou však nese mnohá rizika – na předplatné nemusí vždy být dostatek prostředků, služba může ukončit svou činnost nebo změnit excerpční základnu, údaje nejsou pro uživatele dostupné bez přihlášení atd. Zároveň časopisy (i deníky) vznikají již prakticky výhradně v digitální podobě (byť některé jsou pro čtenáře ve výsledku dostupné pouze v podobě tištěné) a **řada vydavatelů zprostředkovává poskytovatelům dalších služeb**⁵⁹ **metadata**, popř. i plné texty. Data od vydavatelů zatím při tvorbě analytické bibliografie nejsou využívána.

Některé **oborové bibliografie** zatím neposkytují záznamy do databáze ANL, ale jsou zapojeny do jiných kooperativních projektů (např. do mezinárodních projektů, ale i do projektu Knihovny.cz) a používají formát MARC 21 a knihovnická katalogizační pravidla⁶⁰. Jistou nevýhodou oborových bibliografií jako přispěvatelů do databáze ANL je skutečnost, že z důvodu zaměření na daný obor řadu zdrojových dokumentů neexcerpují v relativní úplnosti⁶¹. Obvykle také pro věcný popis místo všeobecných pořádacích systémů upřednostňují oborové tezaury, hesláře, třídění apod.⁶²

V **regionálních bibliografiích** vytvářených v krajských knihovnách není uplatňován jednotný přístup k posílání záznamů do databáze ANL NK ČR – zatímco některé knihovny posílají všechny zpracované záznamy, jiné jen část z nich. Řada knihoven zpřístupňuje analytické záznamy v článkovém katalogu SKAT⁶³ nebo jiným způsobem. Mnohé z nich zatím do databáze ANL nepřispívají žádnými záznamy.

Přispívání do databáze ANL obvykle neprobíhá na smluvním základě.

55 Tyto údaje jsou zadávány teprve od roku 2011.

56 Údaje poskytli pracovníci Českého národního střediska ISSN se sídlem v Národní technické knihovně.

57 Viz blíže [Clarivate Analytics, 2017], [Elsevier, 2017], [Norwegian Centre, 2017] a [Česko. Rada vlády pro výzkum a vývoj, 2017]. Seznam recenzovaných neimpaktovaných časopisů (periodik) vydávaných v České republice byl vytvářen v rámci metodiky pro hodnocení vědy do roku 2016. Pro další roky se počítá s jiným způsobem hodnocení, ve kterém seznam recenzovaných časopisů již nebude figurovat. Přesto je užitečným vodítkem pro výběr titulů vhodných pro excerpci.

58 Viz [Jansová, 2017].

59 Jedná se např. o službu Crossref nebo o tvůrce a poskytovatele komerčně i nekomerčně dostupných databází.

60 Viz především [Holanová, 2017] a [Šťastná, 2017].

61 V České literární bibliografii jsou např. v úplnosti excerpovány pouze dva tituly. Pro některé jiné bibliografie (např. Geobibline či Bibliographia medica Čechoslovaca) je naopak obvyklejší excerpce oborových titulů v relativní úplnosti.

62 Příkladem je Bibliographia medica Čechoslovaca, která používá pouze heslář MeSH.

63 Viz [SKAT].

Opatření

Opatření	Úkol	Rok plnění	Náklady nad rámec běžného rozpočtu NK ČR
zajistit ústřední koordinaci excerpční základny a postupů pro výběr záznamů		2018	–
vytvořit typovou smlouvu o spolupráci na tvorbě databáze ANL		2018	–
zahájit spolupráci s institucemi (především knihovnami), které v rámci oborových nebo regionálních bibliografií zpracovávají v relativní úplnosti tituly, které dosud v databázi ANL chybí nebo jsou zastoupeny pouze jednotlivými záznamy ^{64,65}		2019	–
otestovat využitelnost metadat získaných prostřednictvím API služby Crossref	převést metadata do podoby vhodné k dalšímu zpracování	2019	–
umožnit vydavatelům, aby mohli požádat o zařazení svých titulů do databáze ANL		2019	–
zahájit jednání o dodávání metadat s vydavateli celostátních deníků		2019	–
otestovat možnosti importu dosud nepřijímaných typů analytických záznamů (např. záznamů map z atlasů)		2019	–
otestovat možnosti tvorby části obsahu bibliografie ve spolupráci s dalšími subjekty (především knihovnami) a s využitím dobrovolníků		2020	–

Komentář k opatřením

Vzhledem k tomu, že různé instituce postupují při výběru záznamů zasílaných do databáze ANL různě, je třeba prostřednictvím **koordinace excerpovaných titulů a jasně formulované metodiky** zajistit, aby byly nadále uplatňovány jednotné postupy.

64 Absence některých požadovaných údajů v záznamech by neměla být na překážku. Tyto údaje by pracovníci NK ČR mohli doplňovat, nebo by údaje mohly být doplněny automatizovaně (např. v případě záznamů z Bibliographia medica Czechoslovaca by mohlo být připraveno mapování základních tříd MDT na hesla z hesláře MeSH; díky tomu by bylo možné základní věcný popis doplňovat automatizovaně). Vzhledem k provázanosti předmětových hesel s MDT by také bylo možné MDT do záznamů doplňovat – v případě, je-li použito předmětové heslo ze souboru národních autorit se svým identifikátorem – automatizovaně. Původní údaje (např. hesla z hesláře MeSH) by v záznamech zůstávaly a mohly být rovněž využity pro vyhledávání. U bibliografií, které disponují neměnnými odkazy na jednotlivé záznamy, by rovněž bylo možné tyto odkazy přidávat do záznamů v bázi ANL.

65 Jako jeden ze zdrojů tipů na knihovny zpracovávající regionální tituly, které dosud nejsou zařazeny do centrální analytické bibliografie, může posloužit článkový katalog SKAT.

S partnerskými institucemi by měly být uzavírány **smlouvy o spolupráci**, v nichž by byla mj. výslovně zakotvena možnost získaná data volně šířit (např. v podobě propojených dat). Ve smlouvě by také měly být vymezeny zpracovávané tituly⁶⁶, retrospektiva a míra úplnosti zpracování a frekvence dodávání záznamů.

Koncepce počítá s užší spoluprací s tvůrci a provozovateli **oborových⁶⁷ a regionálních bibliografií⁶⁸**. Byť samotné pracoviště pro analytický popis v NK ČR nebude minimálně zpočátku zpracovávat jiné typy analytických jednotek než novinové a časopisecké články, popř. příspěvky ze sborníků, otestuje ve spolupráci s jinými institucemi, které tyto analytické záznamy vytvářejí, možnosti jejich importu do centrální analytické bibliografie.

Je žádoucí, aby při tvorbě analytické bibliografie byla využívána **metadata ze služby Crossref** (prostřednictvím API) a obohacována o další potřebné údaje (vazby na autoritní záznamy⁶⁹ apod.).

Vydavatelé, kteří by požádali o zařazení svých titulů do analytické bibliografie, by volitelně mohli dodávat metadata, pokud by byla v použitelné podobě. NK ČR by měla právo titul odmítnout, pokud by nespĺňoval stanovená kritéria (ta by měla být dostupná na webových stránkách centrální analytické bibliografie).

Vzhledem k objemu článků v celostátních denících je žádoucí se s jejich **vydavateli** pokusit dojednat dodávání metadat, která by po doplnění o vazby na autoritní záznamy apod. mohla být začleněna do centrální analytické bibliografie.

Ve všech případech přebírání dat by nejprve mělo být **ověřeno, zda uvažovaný postup skutečně vede ke zvýšení rychlosti zpracování záznamů.**⁷⁰

Je také žádoucí se s knihovnami jako partnery pokusit o spolupráci s **dobrovolníky** (např. se seniory či se studenty škol). Řada knihoven je zapojena do projektů typu Senioři píší Wikipedii, z nichž by bylo možné čerpat zkušenosti. Nutnými předpoklady by v takovém případě byly výběr vhodných periodik s ohledem na jejich dostupnost (nejlépe online v digitální podobě nebo alespoň v tištěné podobě ve fondech spolupracujících knihoven) a náročnost zpracování (mělo by se jednat o snáze zpracovatelné články a měl by být použit nástroj typu wiki) a kontrola (dopracování) záznamů knihovníky. Spolupráce s konkrétními dobrovolníky by měla mít dlouhodobější charakter. Do budoucna je možné zvážit i crowdsourcing, tj. využití práce dobrovolníků ve větším měřítku.

66 Vymezení by mělo mít takovou podobu, která by nevyžadovala uzavírání dodatků ke smlouvě v případě přidávání dalších titulů. Možným řešením je uvedení seznamu titulů aktuálnímu k datu uzavření smlouvy, přičemž nadále by funkci aktuálního seznamu plnil seznam titulů přiřazený k dané instituci na webu bibliografie. Předpokladem pro provádění změn v tomto seznamu by byla předchozí dohoda obou smluvních stran.

67 V některých oborových bibliografiích je uplatněna postupná linka zpracování; v takových případech bude obvykle upřednostňován konečný stav záznamu.

68 Přehled regionálních a oborových bibliografií zpřístupňuje NK ČR na svém webu [Národní knihovna, 2014], [Národní knihovna, 2017a].

69 I v této oblasti bude pravděpodobně možné postupem času přistoupit k určité automatizaci. Do metadat ve službě Crossref jsou již přidávány identifikátory ORCID [Hendricks, 2017]. Zároveň se rozvíjejí propojení mezi různými identifikačními systémy, mj. systémy VIAF [OCLC, 2010] a ISNI [ISNI, 2017], s nímž ORCID určitým způsobem spolupracuje. V budoucnu by identifikátory z neknihovnického světa mohly být začleněny do záznamů ze souboru českých národních autorit.

70 Jako metodický základ je možné využít postupy uvedené v [Šlapáková, 2014, zejm. kap. 6].

V tomto ohledu lze stavět na zkušenostech z oblasti georeferencování starých map⁷¹. Byť by aktivity tohoto typu pro knihovníky znamenaly práci navíc, přispěly by ke **zvýšení povědomí o existenci centrální analytické bibliografie a ke zvýšení její využitelnosti**.

Předkládaná koncepce naopak **nepočítá s využíváním záznamů z komerční databáze Anopress**, a to především z následujících důvodů:

- názvové údaje nejsou vždy v jednom poli,
- autorské údaje jsou zapisovány různým způsobem a do jednoho pole i v případě, že článek má více autorů (autoři jsou od sebe oddělováni různými znaky),
- v záznamech je obsažen údaj o první stránce, na které se článek nachází, nikoliv celý rozsah,
- ne vždy je popsán článek v dané regionální mutaci zdrojového dokumentu,
- chybí věcný popis,
- chybí vazby na autoritní záznamy.

Aby bylo možné zajistit stejnou kvalitativní úroveň všech záznamů v databázi ANL, nebyly by záznamy z databáze Anopress využitelné bez dalších úprav. Provádění těchto úprav by však bylo natolik časově náročné (vyžadovalo by ověřování, upravování a doplňování údajů s dokumentem v ruce), že by ve výsledku bylo méně efektivní než vytváření nových záznamů. Excerptní základna databáze ANL neobsahuje všechny tituly z databáze Anopress. Shodná není ani procentuální míra zpracování jednotlivých titulů. Využívání záznamů z databáze Anopress by tedy navíc znamenalo nutnost z dostupných záznamů vybírat ty, které by bylo žádoucí dále zpracovat. To by pochopitelně také bylo časově náročné. Ani propojování na plné texty z databáze Anopress není uspokojivě řešitelné.⁷²

Cíle a indikátory úspěšné realizace

Realizací výše uvedených opatření bude směřováno k následujícím cílům:

- rozšíření excerptní základny;
- zvýšení využitelnosti bibliografie.

Indikátory úspěšné realizace budou:

- smluvní zakotvení spolupráce s knihovnami (a případně dalšími subjekty) jako dodavateli dat;
- zvýšení počtu spolupracujících institucí;
- zahájení spolupráce s organizacemi mimo knihovnictví;
- jednoznačné výsledky testů alternativních způsobů získávání dat.

---

⁷¹ Viz [Fleet, 2012].

⁷² Doporučení vychází z interní analýzy vybraných záznamů z databáze Anopress a odpovídajících záznamů z databáze ANL provedené v rámci přípravy koncepce a z rovněž interního zhodnocení použitelnosti záznamů z databáze Anopress pro portál Knihovny.cz.

3.4 Spolehlivé propojení na plné texty

Výchozí situace

Z cca 1,67 milionu záznamů bylo k 15. listopadu 2017 na plné texty propojeno necelých 416 tisíc záznamů, tj. přibližně čtvrtina všech záznamů⁷³. Uživatelé v dnešní době očekávají snadný přístup k plnému textu dokumentu; uvedený procentuální podíl je tedy žádoucí postupně zvyšovat.

Zároveň je třeba počítat s tím, že **dostupnost plných textů v digitálním prostředí nemusí být v čase spolehlivá**. Dochází ke změnám adres (URL), může dojít např. i k zániku webu, na kterém byly plné texty původně zpřístupněny. Tento problém je zvláště palčivý u plných textů periodik vycházejících výhradně v online podobě a nemajících tištěný ekvivalent, který by byl předmětem povinného výtisku.

Nezanedbatelný počet⁷⁴ vědeckých časopisů vydávaných v ČR používá **identifikátor DOI** – ten (v podobě URL) není v záznamech v databázi ANL zatím obvykle uváděn, resp. upřednostňován. Představuje přitom určitou (ne úplnou) záruku trvalé funkčnosti odkazu, kterou prostřednictvím systému DOI garantuje vydavatel.

Řadu plných textů NK ČR již nyní archivuje **prostřednictvím Webarchivu** (ty v případě smluvního ujednání s vydavatelem mohou být dostupné volně prostřednictvím internetu; bez smluvního ujednání alespoň na místě samém). Odkazy na daný zdroj ve Webarchivu však zatím nejsou součástí záznamů v analytické bibliografii.

V NK ČR je zároveň vytvářen **systém pro dobrovolné uložení elektronických publikací** (tzv. e-deposit), v němž by měla být ukládána i periodika. Je proto žádoucí propojení analytické bibliografie i na tyto plné texty.

Uživatelé databáze ANL **nemají možnosti přímo v bibliografickém záznamu možnost zjistit dostupnost zdrojového dokumentu** v tištěné podobě ani jeho kopii prostřednictvím služby elektronického dodávání dokumentů.

Opatření

Opatření	Úkol	Rok plnění	Náklady nad rámec běžného rozpočtu NK ČR
přidat k záznamům v databázi ANL odkaz na zdrojový dokument k půjčení a na službu elektronického dodání dokumentu		2018	–
systematicky přidávat do záznamů odkazy na online verze tištěných článků nebo jiných analytických jednotek		průběžně	–
systematicky přidávat		průběžně	–

⁷³ Do přibližně 29 tisíc záznamů jsou začleněny odkazy na digitalizované dokumenty uložené v instalaci systému Kramerius v NK ČR. Některé ze záznamů jsou propojeny na plný text v systému full.nkp.cz, ten však již není řadu let rozvíjen a s jeho dalším rozvojem nepočítá ani tato koncepce. Na úvodní stránku systému by však bylo žádoucí v tomto směru přidat upozornění pro uživatele.

⁷⁴ V roce 2017 to bylo přes 140 titulů vědeckých časopisů, viz [Jansová, 2017].

Opatření	Úkol	Rok plnění	Náklady nad rámec běžného rozpočtu NK ČR
do záznamů odkazy obsahující identifikátor DOI			
systematicky přidávat do záznamů odkazy do Webarchivu	do záznamů článků z webů, které jsou sklíženy Webarchivem, automatizovaně přidávat původní odkaz doplněný o neměnnou úvodní část http://wayback.webarchiv.cz/wayback/ směřující na nejnovější archivovanou verzi daného webového dokumentu	průběžně	–
	ve spolupráci s pracovníky Webarchivu zajistit uzavření smluv s vydavateli, kteří dosud nemají své weby sklíženy Webarchivem, ale jeho titul(y) jsou součástí centrální analytické bibliografie	průběžně	–
systematicky přidávat do záznamů odkazy do systému e-deposit určeného pro dobrovolné ukládání elektronických publikací		průběžně	–
systematicky přidávat do záznamů odkazy na digitalizované dokumenty	pokračovat v přidávání odkazů do Krameria NK ČR	průběžně	–
	přidávat odkazy do České digitální knihovny	průběžně	–
	doplňkově přidávat odkazy do dalších digitálních knihoven	průběžně	–
importovat přednostně záznamy s odkazy na plné texty např. v úložištích (digitálních knihovnách) institucí		průběžně	–
kontrolovat platnost odkazů	nastavit procesy, které zajistí, že odkazy v záznamech budou v průběhu času stále funkční (kombinace automatických kontrol a ruční práce)	průběžně	–

Komentář k opatřením

Pokud se týká upozornění na **možnost výpůjčky tištěného dokumentu**, mohlo by se jednat o odkazy do Souborného katalogu ČR⁷⁵, resp. jeho části Seriály⁷⁶. V případě **elektronického**

⁷⁵ Viz [SKC].

⁷⁶ Viz [SKC – Seriály].

dodání dokumentu je předpokládán odkaz na službu elektronického dodávání dokumentů⁷⁷, kterou provozuje NK ČR⁷⁸.

Odkazy obsahující **identifikátor DOI**⁷⁹ je – s ohledem na minimalizaci chyb způsobených přepisem – žádoucí kopírovat z online verzí zpracovávaných časopiseckých článků, případně využívat vyhledávání nabízené službou Crossref⁸⁰.

K propojení s digitalizovanými dokumenty je jako identifikátor možné použít hodnotu pole 001 nebo 024 ve formátu MARC 21. Při přebírání záznamů článků vzniklých při digitalizaci by mohl být využit identifikátor článkových metadat nebo článku (URN:NBN).

Protože kontrola platnosti odkazů nemusí vždy být jednoduchá a plně automatizovatelná, je možné uvažovat např. i o zobrazování data, k němuž byl daný odkaz platný.⁸¹

Při přidávání odkazů by se vždy mělo nejprve uvažovat o **možnostech alespoň částečné automatizace tohoto procesu**, ale pouze tehdy, pokud bude zaručeno, že cílový odkaz bude skutečně obsahovat očekávaný plný text.

Při této činnosti je předpokládána spolupráce zpracovatelských institucí a NK ČR – zatímco zpracovatelská instituce by měla přidávat (pokud tak ještě nečiní) odkazy na volně dostupné plné texty (resp. úplné verze dokumentů reprezentovaných záznamy),⁸² přidávání odkazů do České digitální knihovny, Webarchivu apod. (popř. zpětné doplňování odkazů na plné texty umístěné v úložištích institucí) by měla zajišťovat NK ČR.

V záznamech by měly být **upřednostňovány přímé odkazy na články nebo jiné analytické jednotky**. Bude-li to z praktických důvodů ovšem žádoucí, je možné je u digitalizovaných periodik nahradit odkazem na první stránku článku, popř. u online časopisů na web časopisu.

S ohledem na existenci **České digitální knihovny** je vhodné uvažovat o uvádění odkazů právě do této knihovny, která prostřednictvím metadat usnadňuje přístup k digitalizovaným dokumentům z řady knihoven zároveň, a to se stejnými identifikátory, které tyto dokumenty mají v původních digitálních knihovnách.

Cíle a indikátory úspěšné realizace

Realizací výše uvedených opatření bude směřováno k následujícím cílům:

77 Odkaz bude mít smysl v případě, že i od roku 2018 dále bude na základě kolektivní licenční smlouvy možné poskytovat službu elektronického dodávání dokumentů pro autorsky chráněná díla.

78 V budoucnu by mohlo být přidáno upozornění na připravovanou službu Získej.

79 Je třeba počítat s tím, že přítomnost identifikátoru DOI neznamená, že plný text článku je dostupný zdarma, byť tomu tak v řadě případů díky rozvoji hnutí za otevřený přístup již je. Zároveň praxe ukazuje, že někteří vydavatelé českých časopisů z finančních důvodů přidělují identifikátor DOI pouze hlavním článkům, nikoliv např. recenzím apod.

80 Viz [Crossref Metadata Search].

81 Datum by mohlo být uváděno v podpoli y nebo z pole 856. Údaj by mohl být automaticky doplňován z pole 005, v němž je uvedeno datum poslední aktualizace záznamu. To by ovšem předpokládalo, že odkaz je zkontrolován při každé aktualizaci záznamu.

82 Může se jednat např. i o vlastní digitální knihovny provozované institucemi zpracovávajícími oborové bibliografie.

- usnadnění přístupu k digitalizovaným plným textům, resp. obecně k digitálním objektům;
- usnadnění přístupu k plným textům v tištěné podobě.

Indikátory úspěšné realizace budou:

- nárůst počtu odkazů na plné texty v záznamech analytické bibliografie;
- zvýšení počtu prokliků na odkazy na plné texty.

3.5 Zlepšení dostupnosti a propagace bibliografie

Výchozí situace

Bibliografické záznamy se do databáze ANL dostávají v řadě případů s ročním zpožděním⁸³. Navíc **nejsou snadno naležitelné mimo prostředí knihovního softwaru** (zejména prostřednictvím běžně používaných vyhledávačů typu Google⁸⁴). Neexistence ústředního pracoviště v NK ČR a stávající roztržičnost systému způsobuje mj., že **není věnována dostatečná pozornost redakci bibliografie** a že **o bibliografii nejsou snadno dostupné informace** (např. velmi těžko se dohledává seznam excerpovaných titulů). To ve výsledku vede k tomu, že bibliografie má rezervy ve využitelnosti. Tu je žádoucí zvýšit, aby byly prostředky z veřejných rozpočtů, které jsou určeny k financování jejího provozu, vynaloženy co nejefektivněji.

Analytická bibliografie může pro knihovnu znamenat také zpětnou vazbu, využitelnou např. v PR a marketingu knihovnických a informačních služeb. Svědčí o tom i **anketa Využívání databáze českých článků**, kterou připravila NK ČR a do které se mohli uživatelé zapojit od poloviny října do poloviny listopadu 2017. Učinilo tak celkem 67 uživatelů, z nichž přes 90 % uvedlo, že databázi ANL zná. Téměř polovina respondentů ji využívá alespoň jednou měsíčně, a to nejčastěji v práci. Přes 80 % respondentů pokládá databázi za rozhodně nebo spíše užitečnou. Řada uživatelů využila i možnosti připsání vlastního komentáře⁸⁵.

Opatření

Opatření	Úkol	Rok plnění	Náklady nad rámec běžného rozpočtu NK ČR
zrychlit zpracování aktuální produkce		2019	–
zahájit provádění systematické redakce bibliografie		2019	–
zlepšit dostupnost záznamů a údajů v nich	v rámci databáze indexovat více polí, např. přidat pole 520, do kterého je ukládán abstrakt	2019	–
	podniknout kroky vedoucí ke zlepšení indexace databáze ANL ze strany	průběžně	–

83 Roční zpoždění se týká především záznamů zpracovaných v rámci projektů z programu VISK 9/I, které nahrazují výpadek zpracování po zrušení oddělení analytického zpracování v NK ČR v roce 2011. Vedle těchto záznamů jsou do databáze ANL dodávány i záznamy zpracované mimo podporu z dotačního titulu VISK 9/I, u nich se zpoždění obvykle neprojevuje.

84 Inspirací mohou být např. postupy používané v Singapuru [LEK CHO, 2014].

85 Viz [Šťastná, 2018].

Opatření	Úkol	Rok plnění	Náklady nad rámec běžného rozpočtu NK ČR
	vyhledávačů		
	testovat naležitelnost záznamů prostřednictvím webových vyhledávačů	průběžně	–
	sledovat vývoj v oblasti propojených dat a standardů používaných v oblasti knihovnictví a podle potřeby obohacovat data v bibliografických záznamech, aby bylo možné je plnohodnotně začlenit do prostředí sémantického webu	průběžně	–, popř. spoluúčast v rámci grantových projektů
zlepšit dostupnost informací o bibliografii	zpřístupnit aktuální seznam excerpovaných zdrojů	2019	–
	zpřístupnit na jednom místě všechna metodická doporučení týkající se analytické bibliografie	2019	–
	zpřístupnit aktuální informace o tom, jak probíhá spolupráce s dodavateli dat a jak je možné ji zahájit	2019	–
zahájit systematickou spolupráci s ostatními organizačními složkami NK ČR		2019	–
zahájit systematickou spolupráci s důležitými aktéry ve webovém prostředí	výběrově přidat odkazy na seznamy článků autorů u hesel autorů, na seznamy článků o tématech u témat apod.	2019	–
zintenzivnit propagaci bibliografie	zvýšit úsilí věnované propagaci bibliografie ve fyzickém prostoru knihoven (nejenom v NK ČR a v dalších knihovnách, ale i mimo prostředí knihoven)	průběžně	–
	propagovat bibliografii v prostředí webu včetně sociálních sítí	průběžně	–
zahájit systematickou spolupráci s vysokoškolskými pracovišti a s dalšími subjekty		průběžně	–

Komentář k opatřením

V oblasti knihovnických standardů je podstatné sledovat především **vývoj formátu MARC 21**, který je průběžně aktualizován tak, aby do něj bylo možné co nejefektivněji začleňovat identifikátory URI (Uniform Resource Identifier, tj. jednotný identifikátor zdroje⁸⁶) a **iniciativ**

86 Viz blíže [MARC Advisory Committee, 2017], [PCC Task Group on URIs in MARC] a také [Boehr, 2017].

vztahující se ke zpřístupňování záznamů v podobě propojených dat (mj. BIBFRAME). Je také nezbytné sledovat vývoj v oblasti zpracování oborových bibliografií a komerčních bibliografických a citačních databází.

Zpřístupnění **aktuálního seznamu excerpovaných zdrojů**⁸⁷ může mít podobu logické báze vycházející z dat v bázi SKCP⁸⁸, resp. SKC. Webové stránky centrální analytické bibliografie mohou tvořit součást portálu caslin.cz.⁸⁹ Návrh jejich možné podoby byl zpřístupněn na adrese <https://sites.google.com/view/analyticka-bibliografie-cr/>.

Spolupráce pracoviště v rámci NK ČR by se měla týkat především (ne však výhradně) následujících útvarů (v případě jejich přejmenování nebo přearování jejich nástupnických útvarů):

Sekce	Odbor	Oddělení
1. Knihovní fondy a služby	1.1 Odbor doplňování a zpracování fondů	1.1.2 Oddělení doplňování domácích dokumentů
		1.1.4 Oddělení jmenného zpracování
		1.1.5 Oddělení národních věcných autorit a věcného zpracování
		1.1.7 Oddělení národních jmenných autorit
		1.1.8 Oddělení souborných katalogů
	1.2 Odbor služeb	1.2.1 Oddělení služeb čtenářům
		1.2.3 Oddělení referenčních a meziknihovních služeb
		1.2.4 Oddělení periodik
	1.3 Odbor správy fondů	1.3.6 Oddělení strategického plánování digitalizace knihovních fondů
		2.0 Digitalizace a technologie
2.1.3 Oddělení podpory aplikací NK-NDK		
2.3 Odbor digitalizace	2.3.1 Oddělení tvorby metadat	
	2.4 Odbor digitálních fondů	2.4.1 Oddělení archivace webu
		2.4.2 Oddělení pro standardy
	5.0 Generální ředitel	5.1 Kancelář GŘ
5.1.1 Právní oddělení		
5.2 Odbor komunikace	5.2.1 Oddělení PR a marketingu	

Kromě toho by pracoviště mělo koordinovat činnost pracovní skupiny pro analytické zpracování.

Pracoviště by mělo spolupracovat i s řadou organizací a neformálních uskupení mimo NK ČR:

87 Seznam bude využitelný jak pro uživatele, tak pro koordinátory excerptce z pracoviště v NK ČR. Kromě názvů titulů (popř. dalších údajů o titulech) by měl obsahovat i údaj o hloubce excerptce. Výhledově by mohl obsahovat i četnost dodávání záznamů. Při využívání dat z databáze SKCP je třeba brát v úvahu stávající nejednotnost dat (některé instituce hlásí pouze excerptci titulů zasílaných do databáze ANL, jiné excerptci všech titulů, které zpracovávají, tj. nejenom těch, jejichž záznamy zasílají do databáze ANL) a skutečnost, že tyto údaje jsou zaznamenávány teprve od roku 2011.

88 Do záznamů periodik by mohly být doplňovány údaje o excerptci v citačních databázích Web of Science a Scopus a v Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR. Naopak analytické záznamy by mohly obsahovat odkaz do databáze SKC, resp. SKCP, aby uživatel mohl snadno zjistit úplnost excerptce daného titulu. Zároveň by toto propojení uživateli umožnilo snáze se propracovat k plnému textu formou výpůjčky tištěného titulu.

89 Kromě údajů o centrální analytické bibliografii by měly stránky obsahovat i odkazy na další oborové a regionální bibliografie, resp. odkazy na dvě stránky webu NK ČR, které tyto odkazy obsahují [Národní knihovna, 2017a], [Národní knihovna, 2014].

- v koncepčních a metodických otázkách s Ústřední knihovnickou radou, se Sekcí pro bibliografii Sdružení knihoven ČR (SDRUK), s týmem zaštiťujícím projekty Registr digitalizace, Kramerius, ProArc a související nástroje a s týmem projektu Knihovny.cz;
- v oblasti dodávání dat s již spolupracujícími institucemi i s dalšími (dosud nespolečujícími) institucemi,
- v oblasti zviditelňování dat s důležitými aktéry v kyberprostoru (s Wikipedií, Googlem atd., přičemž v některých případech se může jednat o nepřímou spolupráci formou vhodného zpřístupnění dat);
- v oblasti propagace a získávání zpětné vazby s pracovišti vysokých škol a jinými vědeckými pracovišti, na kterých je pravděpodobná využitelnost bibliografie v rámci studia, resp. výzkumu, popř. návazně i s vybranými středními školami⁹⁰.

Za účelem větší propagace bibliografie v prostředí webu je možné vytvořit **logo (banner)** a aktivně nabídnout jeho použití mj. vydavatelům online periodik, které jsou v bibliografii excerpovány, a spolupracujícím institucím, např. těm, které vytvářejí oborové bibliografie a částí svých záznamů přispívají do centrální analytické bibliografie.

Cíle a indikátory úspěšné realizace

Realizací výše uvedených opatření bude směřováno k následujícím cílům:

- zvýšení využitelnosti centrální analytické bibliografie;
- zvýšení prestiže centrální analytické bibliografie.

Indikátory úspěšné realizace budou:

- včasnější dostupnost záznamů aktuálních článků;
- zvýšení kvality záznamů;
- zvýšení počtu přístupů do bibliografie.

4 Stav, kterého bude dosaženo naplněním cílů koncepce

1. Je zabezpečeno průběžné institucionální financování centrální analytické bibliografie.
2. V NK ČR působí pracoviště pro českou centrální analytickou bibliografii, které plní roli garanta této bibliografie a zajišťuje všechny klíčové aktivity, které jsou s bibliografií úzce spjaty. Především se jedná o metodické, koordinační a rozvojové práce, ale také o vlastní analytické zpracování části titulů.
3. Centrální analytická bibliografie je výslovně zmíněna v knihovním zákoně i ve statutu a strategii NK ČR a její tvorba je dostatečně finančně zabezpečena.

---

90 Spolupráce může být založena na kontaktech prostřednictvím knihoven.

4. Databáze ANL má charakter centrálně řízené redigované databáze, včas zpřístupňuje záznamy z aktuálně vydávaných novin i časopisů a jsou do ní přidávány i záznamy článků z digitalizovaných periodik a dalších dosud nezařazených zdrojových dokumentů.
5. Centrální analytická bibliografie je hojně využívána pro vědecko-výzkumné, studijní a jiné účely.

5 Seznam zdrojů

- ANDĚROVÁ, Ivana a HANA KUBALOVÁ, ed. 1993. *Národní bibliografie – analytický popis: příručka pro zpracovatele*. Praha: Národní knihovna, 1993. ISBN 80-7050-148-0.
- ANDĚROVÁ, Ivana. 2009. *Báze ANL* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2009 [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: http://wwwold.nkp.cz/pages/page.php3?page=oazp_ANL.htm
- ANL – Výběr článků v českých novinách, časopisech a sbornících [online]. Praha: Národní knihovna ČR, c2014 [cit. 2017-12-08]. Dostupné z: <https://aleph.nkp.cz/cze/anl>
- *Bibliografický katalog ČSFR. Články v českých časopisech*. Praha: Panorama, 1990. ISSN 0862-9269.
- *Bibliografický katalog ČSR. České časopisy*. Praha: Národní knihovna, 1953-1954.
- *Bibliografický katalog ČSR. Články v českých časopisech*. Praha: Státní knihovna ČSR – Národní knihovna, 1955-1960. ISSN 1804-6789.
- *Bibliografický katalog ČSSR. Články v českých časopisech*. Praha: Panorama, 1960–1989. ISSN 0006-1115.
- BOEHR, Diane. 2017. Adding MeSH URIs to NLM Catalog Records. *Technical Bulletin* [online]. 2017 Mar–Apr, no. 415 [cit. 2017-08-25]. ISSN 2161-2986. Dostupné z: https://www.nlm.nih.gov/pubs/techbull/ma17/ma17_adding_uris_mesh_2_nlm_catalog.html
- BUŘILOVÁ, Marcela. 2003. Oborová bibliografie. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003– [cit. 2017-12-06]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000004049&local_base=KTD
- CLARIVATE ANALYTICS. 2017. Master Journal List. In: *Clarivate Analytics* [online]. Boston (MA, USA): Clarivate Analytics, c2017 [cit. 2017-04-24]. Dostupné z: <http://ip-science.thomsonreuters.com/mjl/>
- *Crossref Metadata Search* [online]. [cit. 2017-10-27]. Dostupné z: <http://search.crossref.org/>
- *Česká digitální knihovna* [online]. [Praha]: Knihovna AV ČR, 2017 [cit. 2017-09-22]. Dostupné z: <https://www.czechdigitallibrary.cz/>
- ČESKO. 2000. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 36, s. 1658–1685. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3424> (původní znění), <https://www.mkcr.cz/predpisy-zakonu-709.html> a <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-121> (aktuální znění)
- ČESKO. 2014. Zákon č. 257/2001 Sb.: *Zákon o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)* [online]. Praha, 2014 [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: http://ipk.nkp.cz/legislativa/01_LegPod/knihovni-zakon-257-2001-sb.-a-navazne-provadeci-prepisy/Zakon257.htm nebo <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-257>
- ČESKO. MINISTERSTVO KULTURY. 2011. *Zřizovací listina Národní knihovny České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo kultury, 2011, 2012 [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://www.nkp.cz/soubory/ostatni/zrizovaci-listina-nk.pdf> (hlavní text) a <http://www.nkp.cz/soubory/ostatni/statut-nk-zmena.pdf> (změna z roku 2012)

- ČESKO. RADA VLÁDY PRO VÝZKUM A VÝVOJ. 2017. Seznam recenzovaných neimpaktovaných časopisů (periodik) vydávaných v České republice. In: *Úřad vlády České republiky: Sekce místopředsedy vlády pro výzkum, vývoj a inovace* [online]. Praha, Úřad vlády České republiky [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=733439&ad=1&attid=777592>
- *Doporučení pracovní skupiny pro analytickou bibliografii při sekci SDRUK pro bibliografii k dalšímu vývoji článkové bibliografie v roce 2014 ze dne 24. 5. 2013* [online]. Praha: SDRUK, 24. 5. 2013 [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2013/Doporuzeni_PSAB_2013.pdf
- ELSEVIER (FIRMA). 2017. Content. In: *Elsevier* [online]. Amsterdam: Elsevier, c2017 [cit. 2017-04-24]. Dostupné z: <https://www.elsevier.com/solutions/scopus/content>
- FLEET, Christopher, Kimberly C. KOWAL a Petr PŘIDAL. 2012. Georeferencer: Crowdsourced Georeferencing for Map Library Collections. *D-Lib Magazine* [online]. November/December 2012, vol. 18, no. 11/12 [cit. 2017-08-24]. ISSN 1082-9873. Dostupné z: <https://doi.org/doi:10.1045/november2012-fleet>
- HENDRICKS, Ginny. 2017. ORCID auto-update. In: *Crossref* [online]. Lynnfield (MA, USA): Crossref, Last Updated: 2017 July 27 [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <https://www.crossref.org/community/orcid/>
- HOLANOVÁ, Markéta Ř. (ed.). 2017. *České oborové bibliografie: sborník z interdisciplinárního semináře*. Vyd. 1. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2017. 202 s. ISBN 978-80-88069-46-1. Edice Bibliographica, sv. 2.
- HORČÁKOVÁ, Václava. 2011. Databáze ANL z pohledu oborové (historické) bibliografie. *Čtenář*. 2011, roč. 63, č. 10, s. 346–647. ISSN 0011-2321. Dostupné také z: <http://ctenar.svkkk.cz/clanky/2011-roc-63/10-2011/databaze-anl-z-pohledu-oborove-historicke-bibliografie-89-1011.htm>
- *Informační systém výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. Rejstřík informací o výsledcích* [online]. Úřad vlády České republiky, c2016–2017 [cit. 2017-12-06]. Dostupné z: <https://www.rvvi.cz/riv>
- ISNI INTERNATIONAL AGENCY. 2017. ISNI & Other Identifiers. In: *ISNI* [online]. London: ISNI International Agency [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://www.isni.org/content/isni-other-identifiers>
- JANSOVÁ, Linda. 2017. Významné vědecké časopisy v národní článkové bibliografii – současný stav a výhled do budoucna. *Bulletin SKIP* [online]. 2017, roč. 26, č. 3 [cit. 2017-12-06]. ISSN 1213-5828. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/237>
- KÁDNEROVÁ, Jiřina. 2001. Zamyšlení nad českou článkovou bibliografií v roce 2011... *Čtenář*. 2001, roč. 63, č. 10, s. 343–346. ISSN 0011-2321. Dostupné také z: <http://ctenar.svkkk.cz/clanky/2011-roc-63/10-2011/zamysleni-nad-ceskou-clankovou-bibliogra%EF%AC%81i-v-roce-2011%E2%80%A6-89-1010.htm>
- *Koncepce analytické bibliografie v České republice 2016–2020* [online]. Zpracovala Pracovní skupina pro analytickou bibliografii SDRUK ČR. Praha: SDRUK, 31. 7. 2015 [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2015/Sekce/Kolokvium/Koncepce.pdf>
- *Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2017–2020* [online]. Dostupné z: <http://files.ukr.knihovna.cz/200000226-bbd23bcca2/Koncepce.pdf> nebo <http://files.ukr.knihovna.cz/200000225-75e8d76e23/Koncepce.docx>
- LEK CHOY, Ngian. 2014. Innovations in the National Library Board Singapore: A journey. *IFLA Journal* [online]. October 2014, vol. 40, no. 3, s. 150–156 [cit. 2015-10-15]. ISSN 1745-2651. Dostupné z: http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/ifla-journal/ifla-journal-40-3_2014.pdf
- MAIXNEROVÁ, Lenka. 2017. Jak vzniká Bibliographia medica Čechoslovaca – pracovní postupy, metody a nástroje. *Bulletin SKIP* [online]. 2017, roč. 26, č. 2 [cit. 2017-08-24]. ISSN 1213-5828. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/180>
- MALÍNEK, Vojtěch. 2015. *Metodika zpracování oborové analytické bibliografie* [online]. Praha, 2015 [2017-08-24]. Dostupné z: <https://clb.ucl.cas.cz/images/dokumenty/Metodika%20zpracovani%20oborove%20bibliografie.pdf> nebo <http://invenio.nusl.cz/record/201287>

- MARC ADVISORY COMMITTEE. 2017. *MAC Meeting Minutes: MARC Advisory Committee: ALA Annual Meeting: Chicago, IL – June 24–25, 2017* [online]. Washington (DC, USA): Library of Congress, 2017 [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/marc/mac/minutes/an-17.html>
- MEZINÁRODNÍ FEDERACE KNIHOVNICKÝCH ASOCIACÍ A INSTITUCÍ. 2016. National Bibliographic Register. In: *IFLA* [online]. The Hague: IFLA, Last update: 4 November 2016 [cit. 2017-12-12]. Dostupné z: <https://www.ifla.org/node/2216>
- MIKA, Jiří. 2015. Česká analytická bibliografie – od vize ke koncepci. In: *Knihovny současnosti 2015* [online]. Praha : Sdružení knihoven ČR, 2015 [cit. 2017-08-24], s. 182–188. ISSN 1805-6970. ISBN 978-80-86249-75-9. Dostupné z: http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2015/knihovny_soucasnosti_2015.pdf
- MIKULECKÁ, Zdeňka. 2017. ANL – Výběr článků v českých novinách, časopisech a sbornících. In: HOLANOVÁ, Markéta Ř. (ed.). *České oborové bibliografie: sborník z interdisciplinárního semináře*. Vyd. 1. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2017, s. 109–115. ISBN 978-80-88069-46-1. Edice Bibliographica, sv. 2.
- NÁRODNÍ KNIHOVNA ČESKÉ REPUBLIKY. 2014. *Regionální článkové databáze v ČR* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 05.03.2014 [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://www.nkp.cz/sluzby/clanky-bib-regionalni>
- NÁRODNÍ KNIHOVNA ČESKÉ REPUBLIKY. 2015a. *Definice metadatových formátů pro digitalizaci periodik* [online]. Verze 1.6. 22. července 2015 [cit. 2017-12-09]. Dostupné z: http://www.ndk.cz/standardy-digitalizace/DMFperiodika_16.pdf
- NÁRODNÍ KNIHOVNA ČESKÉ REPUBLIKY. 2015b. *INTERPI* [online]. Aktualizováno: 30. 03. 2015 [cit. 2017-12-09]. Dostupné z: <http://www.interpi.cz/>
- NÁRODNÍ KNIHOVNA ČESKÉ REPUBLIKY. 2016. O bázi ANL. In: *Souborný katalog České republiky* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 6.04.2016 [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: <http://www.caslin.cz/caslin/databaze-pro-vyhledavani/databaze-ceskych-clanku-baze-anl/o-bazi-anl>
- NÁRODNÍ KNIHOVNA ČESKÉ REPUBLIKY. 2017a. *České oborové bibliografie přístupné na internetu* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 05.06.2017 [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://www.nkp.cz/sluzby/bb>
- NÁRODNÍ KNIHOVNA ČESKÉ REPUBLIKY. 2017b. Standardy pro Souborný katalog ČR. In: *Souborný katalog České republiky* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 18.04.2017 [cit. 2017-09-22]. Dostupné z: <http://www.caslin.cz/caslin/spoluprace/jak-prispivat-do-sk-cr/standardy/standardy-pro-souborny-katalog-cr>
- NORWEGIAN CENTRE FOR RESEARCH DATA. 2017. Download current list of ERIH PLUS approved journals. In: *ERIH PLUS* [online]. Bergen: Norwegian Centre for Research Data, c2017 [cit. 2017-04-24]. Dostupné z: <https://dbh.nsd.uib.no/publiseringsskanaler/erihplus/periodical/listApproved>
- NOVOTNÁ, Eva. 2011. *Metodika pro tvorbu oborové bibliografické databáze na příkladu Geografické bibliografie ČR on-line* [online]. Praha : Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, 2011 [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://www.geobibline.cz/sites/default/files/Metodika%20GEOIBLINE.pdf>
- OCLC. 2010–2016. *VIAF: Virtual International Authority File* [online]. Dublin (OH, USA): OCLC, c2010–2016, Last updated: 2017-08-21 [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://viaf.org/>
- *PCC Task Group on URIs in MARC* [online]. Washington (DC, USA): Library of Congress [cit. 2017-08-25]. Dostupné z: <http://www.loc.gov/aba/pcc/bibframe/TaskGroups/URI-TaskGroup.html>
- *Příprava novely knihovního zákona 257/2001 Sb.* [online]. Ústřední knihovnická rada ČR [cit. 2017-12-12]. Dostupné z: <http://ukr.knihovna.cz/priprava-novely-knihovniho-zakona-257-2001-sb/>
- SDRUŽENÍ KNIHOVEN ČR. 2017. *Sekce pro bibliografii* [online]. Praha: Sdružení knihoven ČR [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://sdruk.mlp.cz/sdruk/odborne-sekce/sekce-pro-bibliografii/clanek/sekce-pro-bibliografii/>

- SCHWARZ, Josef a Dominika KOPČANSKÁ. 2015. Česká analytická bibliografie – fantom, chiméra nebo iluze? In: *INFORUM 2015* [online]. Praha: Albertina icome Praha, 2015 [cit. 2017-08-24]. ISSN 1801-2213. Dostupné z: <http://www.inforum.cz/pdf/2015/schwarz-josef.pdf>
- SKAT – Souborný katalog článků – katalog Clavius [online]. [cit. 2017-10-27]. Dostupné z: <https://www.vkta.cz/anish/> nebo <http://anskat.skat.cz:8080/Carmen/>
- SKC – Souborný katalog České republiky (CASLIN) – Seriály [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2014 [cit. 2017-12-08]. Dostupné z: <https://aleph.nkp.cz/cze/skcp>
- SKC – Souborný katalog České republiky (CASLIN) [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2014 [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <https://aleph.nkp.cz/cze/skc>
- SKOLEK, Jaroslav. 2003a. Národní bibliografie. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003– [cit. 2017-12-06]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000323&local_base=KTD
- SKOLEK, Jaroslav. 2003b. Regionální bibliografie. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003– [cit. 2017-12-06]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000329&local_base=KTD
- SKOLEK, Jaroslav. 2003c. Všeobecná bibliografie. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003– [cit. 2017-12-06]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000339&local_base=KTD
- Stanovisko pracovní skupiny pro analytickou bibliografii při sekci SDRUK pro bibliografii k dalšímu vývoji článkové bibliografie v roce 2014 a následujících letech [online]. Praha : Sdružení knihoven ČR, 2. 1. 2013 [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2013/Stanovisko_PSAB_pro_analytickou_bibliografii.pdf
- ŠLAPÁKOVÁ, Ivana. 2014. *Zpracování časopiseckých článků pro digitální knihovnu* [online]. Praha, 2014 [cit. 2017-08-24]. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí práce PhDr. Linda Jansová, Ph.D. Dostupné z: https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/116770/26148814/?q=%7B%22__searchform_search%22%3A%22%5Cu0161lap%5Cu00e1kov%5Cu00e1%22%2C%22__searchform_butsearch%22%3A%22Vyhledat%22%2C%22__facetform_facets_workType%22%3A%5B%22DP%22%5D%2C%22__facetform_facets_faculty%22%3A%5B%2211210%22%5D%2C%22__facetform_facets_lang%22%3A%5B%22CZE%22%5D%2C%22PNzzpSearchListbasic%22%3A1%7D&lang=cs
- ŠŤASTNÁ, Petra. 2017. České oborové bibliografie: sborník z interdisciplinárního semináře. *Bulletin SKIP* [online]. 2017, roč. 26, č. 3 [cit. 2017-12-06]. ISSN 1213-5828. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/215>
- ŠŤASTNÁ, Petra. 2018. Znáte databázi českých článků? *e-zpravodaj Národní knihovny ČR* [online]. 2018, roč. 5, č. 1, s. 4–5. Dostupné z: <http://e-zpravodaj.nkp.cz/> nebo http://www.nkp.cz/soubory/ostatni/ez_2018_1.pdf
- Uživatelská dokumentace ProArc. In: *GitHub* [online]. Dec 13, 2016 [cit. 2017-09-22]. Dostupné z: <https://github.com/proarc/proarc/wiki/Manual>
- VISK 9/I Rozvoj Souborného katalogu ČR (CASLIN) a souboru národních autorit. In: *VISK: Veřejné informační služby knihoven* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, [2017] [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://visk.nkp.cz/visk-9>
- *Webarchiv: památník českého internetu* [online]. Praha: Národní knihovna ČR [cit. 2017-12-22]. Dostupné z: <https://www.webarchiv.cz/>

Příloha č. 1: Souhrn nákladů nad rámec stávajícího rozpočtu NK ČR

Tab. 1 až 3 zachycují detailní rozpis nákladů na mzdy, režijních nákladů a ostatních nákladů nad rámec stávajícího rozpočtu NK ČR. V tab. 4 jsou uvedeny celkové náklady nad rámec stávajícího rozpočtu NK ČR.

Tab. 1: Náklady na mzdy pracovníků

Hlavní činnosti	Počet úvazků	Třída	Tarif v 10. stupni (Kč)	Příplatek za vedení (Kč)	Osobní příplatek (Kč) ⁹¹	Odvody (Kč) ⁹²	Měsíční náklady (Kč) ⁹³	Roční náklady (Kč) ⁹⁴
vedení pracoviště	1,00	13	32 390	4 000	6 478	15 432	58 300	699 606
metodická činnost, koordinace spolupráce, komunikace se spolupracujícími institucemi, propagace	1,50	12	29 860	0	5 972	12 900	73 097	877 167
zpracování aktuální produkce odborných a populárně-naučných titulů	4,00	11	27 560	0	5 512	11 906	179 912	2 158 940
zpracování aktuální produkce denního tisku	4,00	10	25 410	0	5 082	10 977	165 876	1 990 518
zpracování starších (především digitalizovaných) periodik	3,00	10	25 410	0	5 082	10 977	124 407	1 492 888
softwarová podpora, analýzy dat	0,50	12	29 860	0	5 972	12 900	24 366	292 389
celkem	14,00	–	–	–	–	–	625 959	7 511 508

91 Je počítáno s průměrnou hodnotou 20 % tarifu na jeden přepočtený úvazek (FTE).

92 Částky zahrnují i odvody do fondu kulturních a sociálních potřeb (FKSP). Celkem se tedy jedná o 36 % na jeden přepočtený úvazek.

93 Jedná se o celkové náklady (včetně odvodů) za všechny úvazky.

94 Jedná se o celkové náklady (včetně odvodů) za všechny úvazky.

Tab. 2: Režijní náklady

Hlavní činnosti	Počet úvazků	Užitná plocha na jednoho pracovníka ⁹⁵ (m ²)	Užitná plocha podle přepočtených úvazků (m ²)	Režijní náklady ⁹⁶ (Kč)
vedení pracoviště	1,00	16	16	21 008
metodická činnost, koordinace spolupráce, komunikace se spolupracujícími institucemi, propagace	1,50	10	15	19 695
zpracování aktuální produkce odborných a populárně-naučných titulů	4,00	10	40	52 520
zpracování aktuální produkce denního tisku	4,00	10	40	52 520
zpracování starších (především digitalizovaných) periodik	3,00	10	30	39 390
softwarová podpora, analýzy dat	0,50	10	5	6 565
celkem	14,00	–	146	191 698

Tab. 3: Ostatní náklady

Položka	Roční náklady (Kč)
vzdělávání pracovníků	50 000
předplatné zpracovávaných novin	50 000
celkem	100 000

Tab. 4: Celkové náklady

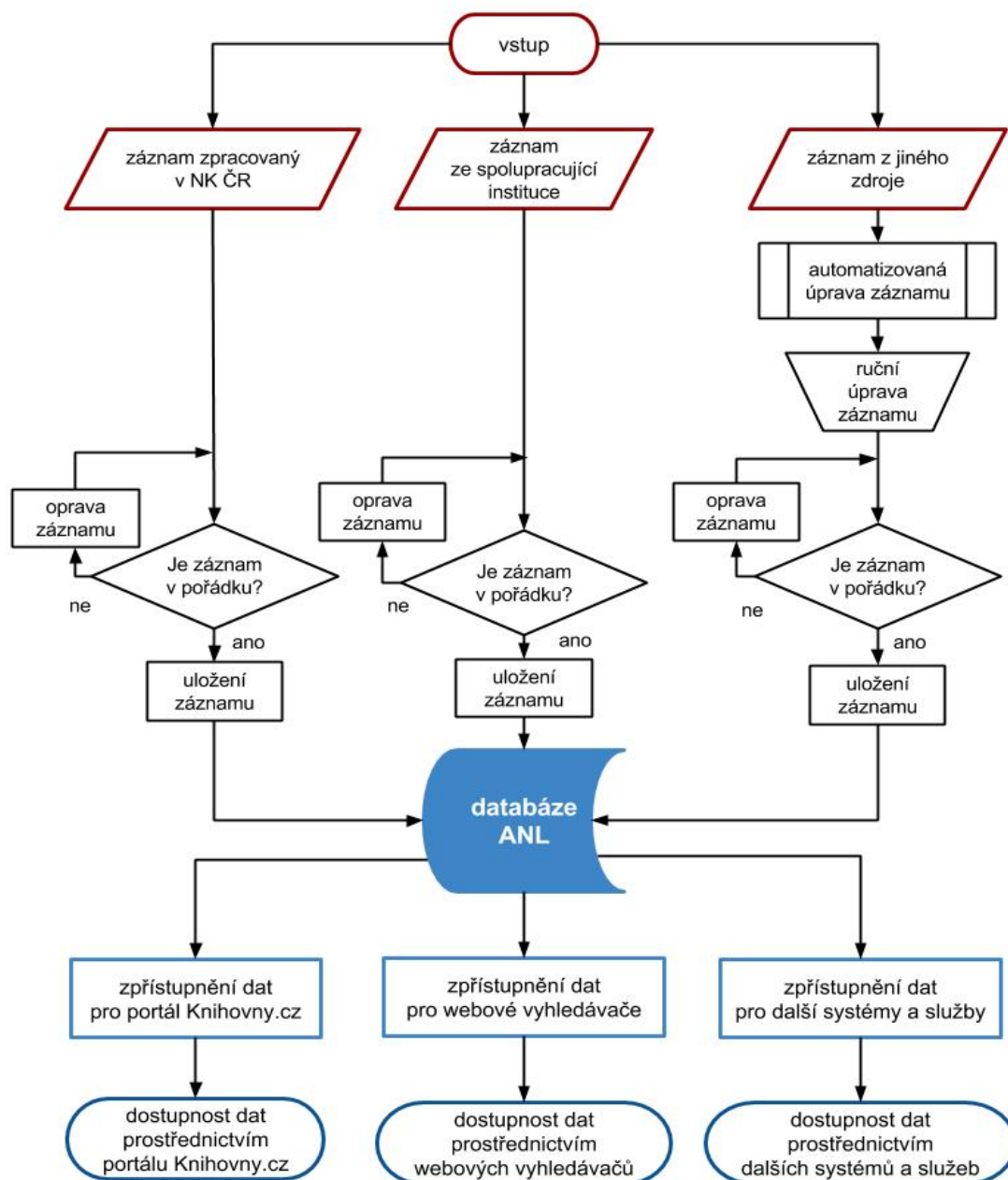
Položka	Roční náklady (Kč)
mzdy pracovníků	7 511 508
režie	191 698
ostatní	100 000
celkem	7 903 206

⁹⁵ Jsou započteny i komunikace.

⁹⁶ Roční náklady stanovené na základě skutečnosti roku 2016 na 1 m² plochy pracoviště jsou 1 313 Kč. V částce na režii jsou zahrnuty provozní náklady – energie, běžná údržba, úhrada za provoz serverů, sítě a běžný upgrade IT, které byly realizovány jak v Klementinu, tak Hostivaři. Kalkulace jsou k nahlédnutí v ekonomickém a personálním útvaru NK ČR.

Příloha č. 2: Tvorba a zpřístupnění databáze ANL (funkční model)

Obr. 1 znázorňuje prvky a procesy vztahující se k tvorbě a zpřístupnění databáze ANL.

Obr. 1: Tvorba a zpřístupnění databáze ANL

Příloha č. 3: Souhrn priorit a opatření

V tab. 5 je k dispozici přehled priorit a opatření, s jejichž realizací počítá předkládaná koncepce.

Tab. 5: Priority a opatření

Priorita	Opatření
dlouhodobě stabilní institucionální zajištění	<ul style="list-style-type: none"> vytvořit ústřední pracoviště v NK ČR personálně zabezpečit činnost tohoto pracoviště zajistit prostředky na mzdové náklady zajistit prostředky na režijní náklady předplácet zpracovávané tituly novin začlenit rozvoj centrální analytické bibliografie do strategie NK ČR prosadit výslovné uvedení centrální analytické bibliografie jako součásti národního bibliografického systému v knihovním zákoně
retrospektivní zpracování	<ul style="list-style-type: none"> zpřístupnit starší analytické bibliografie ve spolupráci s odborníky na digitalizaci stanovit a písemně zachytit přesné postupy pro vytváření bibliografických záznamů dosud bibliograficky nezpracovaných digitalizovaných periodik vytvořit plán retrospektivního zpracování zahájit vlastní retrospektivní zpracování umožnit propojení záznamů v bibliografii s čísly, ročníky a roky periodik zpřístupňovat bibliografické záznamy jak v databázi ANL, tak v digitální knihovně
rozšíření sítě spolupracujících institucí a excerpční základny	<ul style="list-style-type: none"> zajistit ústřední koordinaci excerpční základny a postupů pro výběr záznamů vytvořit typovou smlouvu o spolupráci na tvorbě databáze ANL zahájit spolupráci s institucemi (především knihovnami), které v rámci oborových nebo regionálních bibliografií zpracovávají v relativní úplnosti tituly, které dosud v databázi ANL chybí nebo jsou zastoupeny pouze jednotlivými záznamy otestovat využitelnost metadat získaných prostřednictvím API služby Crossref umožnit vydavatelům, aby mohli požádat o zařazení svých titulů do databáze ANL zahájit jednání o dodávání metadat s vydavateli celostátních deníků otestovat možnosti importu dosud nepřijímaných typů analytických záznamů (např. záznamů map z atlasů) otestovat možnosti tvorby části obsahu bibliografie ve spolupráci s dalšími subjekty (především knihovnami) a s využitím dobrovolníků
spolehlivé propojení na plné texty	<ul style="list-style-type: none"> přidat k záznamům v databázi ANL odkaz na zdrojový dokument k půjčení a na službu elektronického dodání dokumentu systematicky přidávat do záznamů odkazy na online verze tištěných článků nebo jiných analytických jednotek systematicky přidávat do záznamů odkazy obsahující identifikátor DOI systematicky přidávat do záznamů odkazy do Webarchivu systematicky přidávat do záznamů odkazy do systému e-deposit určeného pro dobrovolné ukládání elektronických publikací systematicky přidávat do záznamů odkazy na digitalizované dokumenty importovat přednostně záznamy s odkazy na plné texty např. v úložištích (digitálních knihovnách) institucí kontrolovat platnost odkazů
zlepšení dostupnosti a propagace bibliografie	<ul style="list-style-type: none"> zrychlit zpracování aktuální produkce zahájit provádění systematické redakce bibliografie zlepšit dostupnost záznamů a údajů v nich zlepšit dostupnost informací o bibliografii zahájit systematickou spolupráci s ostatními organizačními složkami NK ČR zahájit systematickou spolupráci s důležitými aktéry ve webovém prostředí zintenzivnit propagaci bibliografie zahájit systematickou spolupráci s vysokoškolskými pracovišti a s dalšími subjekty